

mOntaurá

DAVINS
TORONA

NÚMERO 150
QUART TRIMESTRE 2024

REVISTA DE MANCOR DE LA VALL

Í N D E X

	Pag.
Crònica	3
Ajuntament informa	13
Ara ha fet vint anys	19
Festa pagesa	20
Biblioteca Municipal.....	22
Amics de la 3 ^r Edat	28
De tu a tu	30
Entrevista	35
De tot un poc	40
EI Montaura	44
CEIP. Montaura	46
Arrels	47
AECC	48
Centre de Dia	49
Unitat Pastoral	50
CE Montaura	52
Racó infús	53
Cuina sana (sense greix)	55
Per recordar	56

Coberta: Neules calades, bé d'interès cultural immaterial. Macià Colom.

Fotografies:

Joana Maria Alba i Ajuntament de Mancor de la Vall

Edita:

Ajuntament de Mancor de la Vall
Plaça Ajuntament, 1 – 07312

Correu electrònic:

montaurarevista@gmail.com

Depòsit legal: PM 3-1988

Impremta GOYA

Cristòfol Colom, 8a - 07360 – Lloseta
Tl. 971 51 41 42

Editorial

Estimats mancorins i mancorines,

Tot just acabam de començar aquest 2025 que serà un any molt especial per a tots nosaltres: es celebra el centenari de la independència de Mancor!

Dia 2 d'abril de 1.925 Mancor passa a ser municipi independent i deixa de formar part del terme de Selva. Aquest fet tingué lloc després de la feina i moltes gestions d'un grup de persones entre les que destaca la figura de Margalida Sintes i molts altres als que anirem recordant durant l'any.

Des de l'Ajuntament s'ha creat una comissió per a preparar tota una serie d'actes i celebracions diverses que tindran lloc durant tot el 2025 . D'una manera més especial les que es faran durant el mes d'abril i també a les festes de Sant Joan. Es tracta de donar a conèixer a tothom la història del nostre poble i de la importància del fet que va tenir lloc ara fa cent anys, així com la de les figures que ho feren possible i les gestions que es dugueren a terme.

Cada trimestre d'enguany anirem preparant una secció específica a on vos anirem contant una mica com va ser el naixement de Mancor per a que així tots conegueu la nostra història.

Per acabar, comentar que hem triat la portada d'aquest trimestre per fer un petit homenatge a les tradicionals neules mallorquines de Nadal. Des del passat mes de desembre ja estan protegides per a la Comissió de Patrimoni com a bé d'interès cultural immaterial. Les que surten a la foto són estampes de Mancor , esperam que vos agradi.

Bon any a tothom, quedau ben convidats a gaudir de totes les celebracions,

telèfons d'interès

Ajuntament	971 501 776	Farmàcia	971 501 037
Ambulàncies	971 204 111	Funerària	971 880 440
Ambulatori antic	971 502 804	Guàrdia Civil	971 501 450
Biblioteca	971 883 518	G. Civil tràfic - Inca	971 883 000
Bombers	971 500 080	G. Civil urgències	062
Bombers urgències	085	Hosp. Comarcal d'Inca	971 888 500
Santa Llúcia	971 501 877	Hosp. Son Espases	871 205 000
Centre de dia	971 870 961	Parroq. S. Joan Baptista	971 501 828
Centre Salut - Inca	971 502 634	Polícia Local	687 526 362
Centre Sanitari	971 504 865	Poliesportiu Municipal	971 880 979
Cita Prèvia metge	902 079 079	Punt Informació Juvenil	971 883 518
Col·legi Públic Montaura	971 505 991	Radio taxi Inca	971 881 020
EPI Montaura	971 870 725	Urgències mèdiques	061

TELÈFON D'EMERGÈNCIA 112

OCTUBRE

Dia 1 s'inicia el curs del taller de memòria, un programa de suport psicosocial, educatiu i d'estimulació cognitiva per a gent gran, impartit per tècnics del Consell de Mallorca i amb el suport dels Serveis Socials de l'Ajuntament.

Aquest dia s'inicia el període voluntari de pagament de tributs 2024 a través de l'ATIB. També a partir de dia 1 els certificats de viatge només es podran obtenir amb certificat digital o DNI electrònic des de la pàgina web de l'Ajuntament. També es podrà fer de manera presencial a les oficines de l'Ajuntament.

Dia 7 d'octubre s'iniciaren les classes de l'escola de ball Festa Pagesa. Al Casal de Cultura per infants entre 3 i 12 anys, i al primer pis del teleclub per adults.

Dia 9 el personal de l'ATIB (Agència Tributària de les Illes Balears) amb cita prèvia, va atendre a les persones interessades a les oficines de l'Ajuntament per pagar els tributs.

Dia 11 es va celebrar un Ple Extraordinari a la sala de plens.

Dia 12 la CC Llèpols del Llúpol va celebrar la festa Octubrefresc al Casal de Cultura amb el grup Le Sindicato, cervesa i menjar.

Dia 15 es va fer el taller familiar del cicle *Vinçle afectiu i afecte segur*. Per a proporcionar eines pràctiques per a fomentar una relació sana i estable amb els infants. Dirigit a mares, pares i cuidadors/es d'infants. Es va fer a la sala de plens de l'ajuntament, Activitat organitzada per l'Ajuntament i finançada per l'IMAS

Dia 16 es publicà el cartell Curs de Monitor de Temps lliure, per a joves majors de 17 anys. Que es farà entre desembre i gener a Mancor. Si no s'arriba al mínim de participants es realitzarà a Inca

Dia 17 l'Ajuntament informa de les obres de l'ampliació de l'escoleta municipal de 0-3 anys per la creació de 18 places públiques. L'espai serà l'aula polivalent. Les obres són subvencionades per la Conselleria d'Educació i Universitat, pel Ministeri d'Educació i Formació Professional i per la Unió Europea-Next Generation EU, en el marc del Mecanisme de Pla Recuperació, Transformació i Resiliència.

Aquest dia es publica a premsa: *Mancor de la Vall impone multas que suman los 2.000 por verter bolsas de basura en las papeleras. El Ajuntament ha iniciado una campaña de vigilancia especial.*

Dia 19 d'octubre es va celebrar una nova edició de Mancor de l'Art organitzada per l'Ajuntament amb col·laboració del Consell Insular de Mallorca, el Servei Insular de Joventut i l'Institut d'Estudis Baleàrics. Els actes s'iniciaren el capvespre amb exposicions, mercat artesà, concerts de Toni Vidal, Perell, Texas Group i CAT. La projecció de documental Genolls Nafrats. També actes infantils com la Ludoteca d'en David i la tragicomèdia *Mirall*. Enhorabona!

Dia 20 l'Associació d'Amics de la Tercera Edat va fer una caragolada al Casal de Cultura. Aquest dia es publica a premsa *Guía para no perderse la Fira de l'Esclata-sang de Mancor. La feria dedicada a las setas prepara un fin de semana lleno de actividades culturales, tradicionales y gastronómicas*

Dia 22 l'Ajuntament informa de la Convocatòria de subvencions a particulars per la reparació i restitució dels danys soferts en els seus bens, edificis, finques i elements etnològics a conseqüència de la borrasca Juliette. El termini de presentació de sol·licituds finalitza el 8 de novembre de 2024. Per actuacions acreditades documentalment entre el 26 de febrer de 2023 i el 31 de desembre de 2023. Aquest dia es va celebrar una comissió informativa de la Fira de l'Esclata-sang i de la Muntanya a la sala de plens de l'Ajuntament.

Dia 24 se celebrà el Dia de les Biblioteques amb el lema "Per un futur sostenible". Amb objectius de Desenvolupament Sostenible de l'Agenda 2030 les biblioteques contribueixen a construir una societat cada vegada més ben informada, més igualitària, solidària i justa, plenament conscient de la necessitat de seguir un mode de vida sostenible com a compromís amb les generacions futures. Gràcies!

Dia 24 l'Ajuntament informa de que rebrà 960.000 mil euros del Consell Insular de Mallorca del Pla d'Obres i Serveis (POS 2024/25) per la millora de les instal·lacions municipals. Aquests euros es repartiran en 10 projectes:

Millores camp de futbol (vestuaris, sistema de reg i pintura).

Reforma integral piscina, vestuaris i banys.

Parcs infantils (pavimentació i zona de joc).

Casal de cultura (pintura, pavimentació interna i tancaments).

Cementiri (pintura, pavimentació, enjardinament i tancaments).

Pavimentació asfàltica.

Voravies i jardineres.

Reforma interior de l'Ajuntament.

Accessibilitat centre de Dia

Millora la xarxa de clavegueram C/ Antoni Bibiloni.

Dia 27 se celebrà la XXXIV Pujada a Lluc a peu. La majoria de gent hi va pujar a peu, la resta amb bus o vehicles particulars. Es va fer una torrada per berenar. Després es va celebrar la missa amb la col·laboració de l'agrupació Festa Pagesa en el ball de l'Oferta. Per dinar l'Associació d'Amics de la Tercera Edat va fer una paella. L'agrupació de Protecció Civil va ajudar durant tota la jornada.

Dia 29 l'empresa concessionària d'aigua realitzà un tall d'aigua a tot el poble degut a tasques de neteja de la xarxa.

Al País Valencià hi va haver un episodi molt greu de gota freda o DANA a partir del 29 i al llarg dels dies posteriors, principalment a comarques del País Valencià. També a altres indrets de l'Estat Espanyol, especialment a Castella-la Manxa, Múrcia, Andalusia i Catalunya. Més de 200 víctimes mortals i moltes

persones desaparegudes.

Dia 30 es publicà la convocatòria del procés selectiu per cobrir, com a personal laboral fix, una plaça de directora de l'Escoleta Municipal. Serà mitjançant concurs oposició.

Aquest dia l'empresa concessionària d'aigua informa de què, de degut a un tap de calç, pot baixar la pressió de l'aigua i s'estan fent taques urgents per solucionar-ho.

També dia 30 s'informa de què els participants en el taller de memòria aquesta setmana han realitzat una sortida sociocultural i han visitat el Palau del Consell de Mallorca, on varen ser rebuts pel president Llorenç Galmés.

Dia 31 l'Ajuntament com a mostra de condol i de solidaritat amb les famílies i víctimes pels efectes de la DANA va convocar un minut de silenci a la plaça de l'Ajuntament.

Aquest dia s'havia de celebrar la Nit de les ànimes amb tallers i concursos de façanes, balcons i jardins. Tot es va suspendre degut als tres dies de dol oficial decretats pel Govern d'Espanya com a mostra de solidaritat i respecte amb els pobles afectats. Encara que per aprofitar el matèria dels rosaris ensucrats es varen preparar bosses de llepolies que els infants pogueren recollir a l'Ajuntament.

També dia 31 es publica a premsa: "Estas son las zonas inundables de Mallorca, son muchas más que las

recogidas en los mapas oficiales: “Cuidado con los torrentes fantasma”...También se han desviado torrentes en Manacor, Inca o Alaró”, señala. Mancor de la Vall es otro lugar con potencial riesgo de inundación. “Se han construido unos chalés adosados a un nivel más bajo del torrente que hay”, alerta Estrany.

Una altra notícia és: *Crisis en la ganadería de Mallorca: El Govern eleva a 200 los focos de lengua azul y adelanta la vacunación*. Indica que a Mancor de la Vall hi ha un focus.

NOVEMBRE

Dia 1, festa de Tots Sants, es va celebrar una missa a les 10 i després es va fer el responso al cementiri. Aquest dia estava activada l'alerta taronja per risc de pluges i tempestes. Es va suspendre la recollida d'orgànic i es va demanar extremar les precaucions.

Es publica a premsa “ Cuando un corrimiento de tierras sepultó Biniarroi. La pedanía de Mancor, congelada en el tiempo 300 años, comienza a recuperar las antiguas viviendas”.

Dia 2 s'informa del nou horari del Parc Verd.

Dia 3 va morir a Felanitx, on residia, Tomeu Mateu Riera als 81 anys. Li deien de Cas Sabater Gros i de nin va viure a Biniarroi. Enviam el condol als seus familiars.

Dia 5 l'Ajuntament informa de què s'uneix a la FELIB per poder ajudar als municipis de la Comunitat Valenciana devastats per la DANA. Per fer donatius s'ha obert un número de compte on fer les donatius. ES90 2100 8634 2402 0004 6651

Dia 5 es va fer el segon taller familiar del cicle. *Taller Com gestionam les Rabietes?* Està dirigit a mares, pares i cuidadors i cuidadores d'infants. A la sala de plens de l'Ajuntament. Organitzada per l'Ajuntament i finançada per l'IMAS.

Dia 6 , 7 i 11 hi va haver talls de subministrament d'aigua a tot el poble degut a tasques de neteja de la xarxa per part de l'empresa concessionària.

Aquest dia es difon el vídeo per a presentar la Fira de l'Esclata-sang i la Muntanya d'enguany.

A partir de dia 7 es va fer una recollida solidària per enviar a València. Sobretot productes i estris de neteja, d'higiene personal i menjar.

Dia 8 la doctora Cristina Nicolau i Òscar Bosch organitzaren la xerrada *Saps qui ets? Un viatge a l'interior del teu cos* al Teatre Municipal.

Dia 9 es va fer una Pamboliada solidària al Casal de Cultura organitzada per la Junta Local contra el Càncer amb la col·laboració de l'Ajuntament.

Dia 11 es va decretar el nivell IG1 pel Pla Meteobal, alerta taronja per pluges i tempestes a totes les illes. Es demana extremar les precaucions.

Dia 13 el personal de l'ATIB (Agència Tributària de les Illes Balears) es desplaçà a l'Ajuntament per atendre a les persones interessades en pagar els tributs.

Dia 19 s'iniciaren els actes de fira amb un Show Cooking de bolets a càrrec de Leonor Amengual al restaurant Sa Piscina. Tot va estar boníssim. Enhorabona!

Dia 20 hi va haver una sessió ordinària del Ple de l'Ajuntament a la sala de plens.

Dia 21 es publica *"Mancor de la Vall celebra este fin de semana la Fira de l'Esclata-sang i de la Muntanya, en el marco de esta cita, tendrá lugar la Fira Gastronòmica que contarà con la participaci3n de bares y locales"*.

Dia 22, primer dia de fira, es va fer un contacontes *Els llibres màgics* del Gran Cassanyes a la biblioteca. Es va donar inici a la fira gastron3mica pels bars, forn i botiga.

El vespre es va fer la performance i maneig de foc dels dimonis de Mancor i posada en escena dels tamborers. Feren un recorregut pels carrers, la plaça Dalt i posada en escena i correfoc d'intensitat amb pirotècnia a l'Avinguda 2 d'abril. Va acabar la festa a la plaça de l'Ajuntament amb el concert del grup Bosc.

Dia 23 al matí es va fer l'obertura del mercat artesà i tradicional i de les exposicions. Al carrer Massanella Ludoteca d'en David va fer gaudir als més petits. El capvespre es va fer la trobada de gegants a davant Son Morro. Feren una cercavila fins a la Plaça de l'Ajuntament on ballaren. Després actuaren els cavallets de Mancor.

Dia 24 continuà el mercat artesà i tradicional. Hi va haver trobada i cercavila de xeremiers, tamborins i flabiols. S'obriren les exposicions i mostres. A la plaça de l'Ajuntament es va fer la mostra de ball de Festa Pagesa, actuaren els cavallets i es va fer una sonada conjunta de xeremiers, flabiols i tamborers. A Son Morro hi va haver ballada popular a càrrec del grup Es Raiguer. Al carrer Massanella ballada

popular a càrrec del grup Brocalet i el fi de festa amb els DJ Le Coq & Lino.

MONTAURA

Aquest dia es publica a premsa “*Mancor recupera la Fira de l’Esclata-sang i de la Muntanya con un tiempo primaveral. Las setas de otoño son el eje central de esta tradicional feria*”.

També es publica “*Esclata-sangs y arroz, los grandes protagonistas del domingo ferial*”.

Dia 25 per celebrar el Dia Internacional per l’Erradicació de la Violència vers les dones i els alumnes de 5è i 6è del CEIP Montaura feren la lectura del manifest institucional a la plaça de l’Ajuntament.

Dia 26 l’Ajuntament recorda l’horari per treure les restes o deixalles davant la porta.

Dia 29 es va fer un acte d’inauguració del nou edifici d’Educació Infantil del CEIP Montaura. Els alumnes de 6è varen fer una venda de coques pel viatge d’estudis.

També dia 29, a les 17:30 hores, hi va haver un contacontes i taller *Soc només MEVA* a la Biblioteca com a activitat relacionada amb el 25 N.

Dia 30 va caure la *creu del terme* situada al carrer Salvador Beltran. Va ser col·locada i beneïda el 28 d’abril de 1872, encara que tenia gravada la data 1898, any en que es va refer la part superior. L’Ajuntament informa de què ha iniciat una investigació per part de la Policia Local per aclarir els fets. També que s’està treballant conjuntament amb la Direcció General de Patrimoni del Consell de Mallorca

en la restauració i reconstrucció d'aquest Bé d'Interès Cultural (BIC), així com en la recuperació d'un símbol d'identitat molt apreciat i estimat per tot el poble.

DESEMBRE

Dia 1 es va celebrar la Gala Balears per València al Palau de Congressos de Palma, organitzat per la FELIB i l'Ajuntament en va fer difusió per qui va voler comprar l'entrada donatiu.

Dia 3 seguint amb el cicle de tallers familiars es va fer el taller *Parlem de les noves tecnologies en la infància* amb l'objectiu de comprendre l'impacte de la tecnologia en el desenvolupament infantil, identificar riscos i oportunitats i aprendre a gestionar l'ús saludable de la tecnologia en família.

Aquest dia l'Ajuntament fa un recordatori de l'horari per treure les fraccions davant la porta. Vidre i cartró abans de les 9 h del matí. La resta entre les 19 i 20 h.

Dia 4 es va publicar a premsa "Investigan la caïda y posterior rotura de la *creu de terme*. La policia ha abierto un expediente y se ha informado al Consell para su futura rehabilitación."

Dia 6 es va celebrar el 12è aniversari C.C . Llèpols del Llúpol a partir de les 19:30 h a la plaça de l'Ajuntament amb el concert de Peligroband.

Dia 7 va fer molt de vent, hi havia alarma taronja. Varen caure branques, cimals, i entre d'altres, qualche fanal com el que es pot veure a la imatge. Endesa informà de possibles talls de subministrament elèctric, que de fet, sí que es produïren.

Dia 8 al camp de futbol de Turixant es va fer la presentació de la temporada 2024/25 del C.E. Montaura i dinar. Endavant Montaura!

Dia 9 el grup de memòria de Mancor va fer una sortida per acomiadar a Maria José tècnica de l'IMAS. Xocolata a Can Joan de s'Aigo i visita als betlems de ciutat. L'Ajuntament envià un missatge d'agraïment per la seva dedicació, passió i compromís. I desitjant molt èxit en futurs projectes.

Dia 13 es varen fer corones de Nadal i pisco labis al Restaurant sa Piscina amb un preu de 10 euros. Les persones interessades s'apuntaren a les oficines de l'Ajuntament.

Dia 13 es difon el cartell del concurs de betlems i de postals de Nadal. Per a participar s'havien d'inscriure a l' Ajuntament abans de dia 23 de desembre. La postal guanyadora serà la portada del programa de Nadal de 2025.

Dia 14 es difon el programa de festes. El dibuix de portada es del guanyador del concurs de postals de Nadal passat, Gori Abrines. Enhorabona!

Dia 17 un Patge Reial ha visitat i ha replegat les cartes de les aules del CEIP i EI Montaura.

Dia 18 es publiquen noves ofertes del programa *SOIB Reactiva 2024* a l'Ajuntament de Mancor de la Vall. Seran contractes de 9 mesos per a persones inscrites com a demandants d'ocupació en el SOIB. Un de peó de brigada per a joves desocupades majors de 16 i menors de 30 anys, i un altre també de peó de brigada per a persones desocupades de 30 anys o més.

Dia 19 va fer la torrada Tolo Morro amb els seus companys del servei ocupacional de la Fundació Garrover. L'Ajuntament hi ha col·laborat un any més. Tolo que la pugueu celebrar molts d'anys!

Dia 20 es va fer el concert de Nadal del CEIP Montaura a les 12:30 h a l'església. I a les 19:00 h es va fer el concert de Nadal dels alumnes de Marga Rotger al teatre. Tenim molts d'artistes

que varen fer gaudir al nombrós públic.

Dia 21 es va fer un mercadet de Nadal a partir de les 16 hores a la plaça de l'Ajuntament. Es varen fer tallers com *Escriu el teu desig!*, que després es penjaren a l'arbre de Nadal. Hi va haver Pinta cares de Nadal, artesanía, dolços i xocolata calenta. A les 17:30 h hi va haver concert de violí dels alumnes de l'escola de Teresa Ripoll. Després es va inaugurar el Betlem, fet per usuaris i treballadores del centre de dia, i encesa de llums de l'Ajuntament. A les 18:30 h es va fer el concert de *Marga Rotger canta Nadales*. També es va fer una recollida solidària de joguetes i productes d'higiene infantil a benefici de Càritas i Creu Roja. Enhorabona i gràcies a tothom que ho va fer possible.

Dia 22 els forts vents causaren diversos problemes com caiguda d'arbres, teules i branques. I altres danys materials.

Dia 23 va morir a Inca, on residia, Montserrat Vallori Seguí de Can Sereneta, als 92 anys. Enviam el condol a la seva família.

Dia 23 el Pare Nadal de l'Esplai va visitar els infants gràcies a la carrossa i als ajudants del Club d'esplai s'Estel. Ompliren de música i alegria els carrers del poble

Dia 24 es va celebrar la missa de la Nit de Nadal amb el betlem vivent, sermó de la calenda, cant de la sibil·la i anunci de l'àngel.

Dia 27 es va fer una sortida de joves al *Paintball*. Fou gratuïta per a joves de 12 a 17 anys i amb l'educadora social Noemí. Organitzada per l'Ajuntament. Passaren un matí ben entretingut.

El mateix dia es va fer un contacontes i taller *L'encàrrec més difícil dels Reis Mags* a la biblioteca.

Dia 28 al matí, a la plaça de l'Ajuntament es va fer ludoteca i espais de joc a càrrec de *Món de Colorins*. L'horabaixa els Patges Reials anaren a la plaça de l'Ajuntament a recollir totes les cartes dels nins i nines per fer-les arribar als Reis Mags d'Orient.

Aquest dia va morir Magdalena Mateu Martí de Can Confit, als 88 anys. Enviam el condol a la seva família.

Dia 29 es va celebrar la Festa de l'Estendard a la plaça de l'Ajuntament organitzada per l'Obra Cultural Balear de Mancor de la Vall. Es va fer la lectura del manifest, actuaren els Cavallets representant la conquesta de Mancor. Després, allà mateix, es va fer la taula *El futur del mallorquinisme polític i cultural*. Un diàleg entre Joan Pou Jordà i Maria de Lluç Muñoz.

El capvespre es va fer l'obra de teatre: *Els Filats*. A càrrec de la companyia *Teló de Fons* i dirigit per Maria Cànoves al teatre.

Aquest dia va morir Jordi Martorell Vallori de sa Botiga Nova, als 62 anys. Enviam el condol a la seva família.

Dia 30 a les 11 h es va fer un taller de decoració de galletes de Nadal al casal de cultura.

MONTAURA

Aquest dia va morir Pep Moranta Mateu de Ca s'Escolana als 91 anys. Enviam el condol a la seva família.

Dia 31 es varen celebrar les campanades infantils amb el grup Spaguetti Gourmet. Podien dur 12 peces de l'aliment preferit o menjar els "ganxitos" preparats per l'Ajuntament.

I ja per acomiadar l'any hi va haver raïm i cava per tots els assistents a la plaça de l'Ajuntament. La festa va seguir a la carpa de la plaça de Dalt amb el Dj Skalas i Dj Lino.

Molts d'anys i venturós 2025.

Que no falti salut i alegria!

SETEMBRE

Ens mancava informació a l'anterior revista. Va néixer Mariona Estopà Pujol el dia 25 de setembre, filla de Lluís i Helena. Enhorabona família!

Nota informativa: degut al canvi del procés de registre hi ha informació que no ens arriba. Si voleu que es publiqui a la crònica un naixement, unes noces o una defunció de gent de Mancor, ens podeu enviar un correu a montaurarevista@gmail.com.

AJUNTAMENT INFORMA

ACTA DE LA SESSIÓ EXTRAORDINÀRIA DEL PLE DE L'AJUNTAMENT DE MANCOR DE LA VALL DE DATA 13 DE MAIG DE 2024

ORDRE DEL DIA.

01. Sorteig dels membres de les meses electorals (Eleccions europees 9 juny 2024)

Desenvolupament de la sessió:

Oberta vàlidament la sessió pel Batle, i atesa l'existència de quòrum, es procedeix al sorteig dels membres de les meses electorals per a les eleccions europees de 9 de juny de 2024.

Assisteix a la sessió la Sra Magdalena Grau Reynés, Auxiliar Administrativa d'aquest Ajuntament per a manejar el programa de sorteig de les meses electorals.

El Ple acorda, a fi agilitzar la tramitació de les notificacions, i davant la possibilitat d'existència d'excuses admeses, que es trauran 10 suplents per cada lloc de cada mesa.

Es fa es corresponent sorteig, i es cursen les notificacions pertinents, que són entregades a la Policia Local per a la seva notificació. Per protecció de dades, no consta reflectit a l'acta la identitat de les persones seleccionades.

ACTA DE LA SESSIÓ ORDINÀRIA DEL PLE DE L'AJUNTAMENT DE MANCOR DE LA VALL DE 10 DE JULIOL DEL 2024

1. Aprovació, si escau, de l'Acta de la sessió plenària ordinària celebrada el 20 de març de 2024.

El batle demana si tothom ha pogut llegir l'acta de la sessió ordinària de 20 de març de 2024 i si qualcú desitja comentar res, ningú realitza cap manifestació.

Es sotmet a votació i s'aprova per unanimitat.

2. Aprovació, si escau, de l'Acta de la sessió plenària ordinària celebrada el 15 de maig de 2024.

El Batle demana si tothom ha pogut llegir l'acta de la sessió ordinària de 15 de maig de 2024 i si qualcú desitja comentar res, ningú realitza cap manifestació.

Es sotmet a votació i s'aprova per unanimitat.

3. Proposta de Batlia de subscripció al Conveni de col·laboració entre la Mancomunitat des Raiguer i aquest Ajuntament amb la qual es formalitza l'encàrrec de gestió per a la provisió del servei de consultoria i assistència per a l'elaboració i implantació del pla d'adequació da l'esquema nacional de seguretat (ENS), al Reglament General de Protecció de dades personals (RGPD), a la Llei orgànica 3/2018 de protecció de dades i garanties dels drets digitals (LOPDGDD), així com, el manteniment i assessorament continuat en matèria de protecció de dades (DPD).

El Batle explica que la seva aprovació és urgent. Que el servei el prestarà la mancomunitat des raiguer. Que per llei ens toca assumir la responsabilitat respecte a la protecció de dades. Que l'import són 2000,00€ anuals prorrogable 4 anys més.

Es sotmet a votació i s'aprova per unanimitat.

4. Proposta de Batlia d'adhesió, conforme la declaració institucional per a la primera generació de joves lliure de tabac, a l'Aliança del Moviment de Joves Sense Tabac, assumint l'objectiu d'aconseguir la Primera Generació de Joves lliures de tabac l'any 2030 i compromentent-se a promoure polítiques de promoguin entorns que no convidin als joves a fumar.

El Batle llegeix la declaració i explica que la proposta ens les va presentar l'Associació contra el càncer. El Batle explica que no si bé no és competència de l'Ajuntament que es més a nivell estatal i autonòmic, es poden promoure polítiques i accions que convidin els joves a no fumar.

Es sotmet a votació i s'aprova per unanimitat.

5. Moció presentada pel grup PP MANCOR DE LA VALL per condemnar els fets duts a terme per part del president del Parlament de les Illes Balears, Gabriel Le Senne, el passat 18 de juny.

El Batle llegeix la moció. Llegida la moció el portaveu de l'oposició manifest que la simple condemna pareix insuficient, que n'Aurora Picornell es filla de Mallorca i que es necessita més que una simple condemna dels fets i anticipa que s'abstendran.

Sotmesa la moció a votació, s'aprova amb 4 vots a favor del PP i 4 abstencions de MÉS PER MANCOR.

6. Moció presentada pel grup MES PER MANCOR DE LA VALL per la reobertura del Servei de Valoració de la Discapacitat del Govern de les Illes Balears a Inca i Manacor.

El portaveu de l'oposició llegeix la moció. Posteriorment explica que el serveis que han tancat son els d'Inca i Manacor, no Mancor de la Vall i, que és necessària la seva reobertura.

Sotmesa la moció a votació, s'aprova per unanimitat.

7. Moció presentada pel grup MES PER MANCOR DE LA VALL per la instal·lació de sistemes d'ombra als parcs infantils.

Es llegeix la moció per part del portaveu de l'oposició. El Batle explica que és una qüestió que es té en compte, que de fet, està inclosa dins el PAESC 2025, facilita a l'oposició el projecte consistent en dos tendals un per la zona de la piscina i l'altre pel parc. Que a dia d'avui no han rebut resolució al respecte.

Sotmesa la moció a votació, s'aprova per unanimitat.

8. Moció presentada pel grup MES PER MANCOR DE LA VALL per demanar la dimissió de Gabriel Le Senne com a president del Parlament de les Illes Balears.

El portaveu de l'equip de l'oposició llegeix la moció. El Batle demana si és possible votar la moció per

punts perquè n'hi ha en els que coincideixen i d'altres no. El portaveu de l'oposició respon en sentit negatiu, que la votació ha de ser sobre la totalitat de la moció.

El Batle explica que el comportament ha estat desafortunat, que no comparteixen que el president del parlament trenqui fotografies de persones assassinades i mostra el respecte a les seves famílies. I detalla que des del GOIB s'està fent feina, que es segueixen amb les excavacions, etc. El portaveu de l'oposició respon que no s'està tractant aquesta qüestió.

Sotmesa la moció a votació, no s'aprova mitjançant vot que qualitat del Batle, després de quedar amb dues ocasions en empat per 4 vots a favor de MES PER MANCOR i 4 vots en contra del PP.

9. Donar compte del Decrets de Batlia d'aprovació de la liquidació del pressupost general de 2023.

La Secretaria explica el seu contingut, que son afectats, que la llei obliga a incorporar-los.

10. Donar compte dels Decrets de Batlia.

El portaveu manifesta que sol·licitarà l'expedient relatiu a l'adquisició del nom de la fira de l'esclata-sang i de la muntanya.

Així mateix el Batle explica l'organització dels policies, que faran torns d'horabaixa, matins i horabaixa.

11. Precs i preguntes.

1.En relació al nou edifici del CEIP Montaura, vos volem demanar quines són les deficiències existents a dia d'avui i quina és la previsió de cara al proper curs escolar 2024-25.

El Batle respon que el trasllat està fet, que s'incorporaran a principi de curs, que el material també està col·locat i que durant els mesos d'estiu s'ha de dur a terme la pavimentació nova de l'escola que des de un primer moment va ser defectuós. Que el contracte menor està preparat.

Respecte a les millores diu que s'ha de fer un marge nou, que ja es té el pressupost i es farà al mes d'agost i, també instal·lar dues barreres perquè els nins no puguin accedir a les escales. Que la resta, l'aire i caldera està arreglat. Que únicament quedaven aquestes coses L'equip de l'oposició demana qui pagarà aquestes actuacions, el Batle respon que l'Ajuntament perquè aquestes no es trobaven dins el projecte. Que la partida es de 15.000€.

2.En relació a l'Escola Infantil Montaura, vos volem demanar en quin estat es troba la redacció del projecte d'ampliació del centre i quin és el finançament previst per a aquest necessari projecte.

El Batle explica que està pendent que estigui al pla de infraestructura que el Conseller d'educació va manifestar que quan acabi les visites al centres, es redactarà un pla d'infraestructures i que s'hi inclourà el projecte. Que fins que no es publiqui no es sabrà res més, que va ser un pacte de paraula. El portaveu de l'oposició respon que pensava que aquest projecte ja estava assegurat. El batle respon que el cert i segur és la pavimentació de la planta baixa, que són uns 40.000 euros d'inversió.

L'equip de l'oposició demana per la sortida d'emergència. El batle explica que en el pla d'autoprotecció no sortia però que ell entén que és necessari. Que IBISEC considera que hi ha d'haver una escala d'emergència, tot refereixen la seva importància.

3. En relació a la nova convocatòria del Pla d'Obres i Serveis promogut pel Consell de Mallorca, vos volem demanar quins són els projectes que l'Ajuntament de Mancor de la Vall hem sol·licitat per a ser finançats a través d'aquesta convocatòria?

El Batle explica que s'han demanat la realització dels següents projectes:

- **Reforma integral piscina per import de 312.000 euros.**
- **Reforma de l'Ajuntament que es tenen humitats a l'edifici confrontant, jutjat de pau, cornisa, tancament i pintar. Per import de 80.000 euros.**
- **Cementeri adequar-lo; pintura exterior interior i tanatori per import de 100.000 euros**
- **Accessibilitat centre de dia: facilitat l'accés. L'ascensor es defectuós que quan fa calor s'atura, que és necessari que es millori. Per import de 50.000€ euros.**
- **Millores parcs infantil lligada a la posada ombreig més pavimentació nova, per import de 48.000 euros**
- **Asfaltats a diferents carrers per import de 80.000 euros, carrer Orient i Turixant i segurament algun altre**
- **Reforma integral casal de cultura, distribució banys, caseta de fems d'obra, pavimentació, pintar façana i teatre per import de 110.000 euros.**
- **Millora clavegueram per import de 30.000 euros.**
- **Camp de futbol, canvi de reg. Renovació de vestuari. Per import de 70.000 euros.**
- **Voravies: Carrer Rambles i Margalida Sintes, Orient per import de 40.000 euros.**
- **Projecte + honoraris per import de 30.000 euros**

El batle facilita el document a l'oposició perquè en tinguin coneixement. L'equip de l'oposició demana si serà bianual el batle respon que sí, que correspon a 2024-2025.

Que falta afegir es RENOV esportiu que sortirà per setembre que seria millora pista de tennis i també millores de pavelló que no està dins aquest POS perquè surt una convocatòria RENOV. Que aquesta subvenció seria d'uns 115.000,00€.

4. En quin estat es troben les reserves hídriques de Mancor? Durant aquestes setmanes estam veient que molts Ajuntaments de Mallorca estan aplicant mesures d'estalvi d'aigua en els municipis. Quines accions s'han dut a terme des de l'Ajuntament de Mancor per tal de garantir la disponibilitat d'aigua durant aquests mesos d'estiu a Mancor?

El Batle respon que després de la darrera conversa amb la concessionària de l'aigua, pot afirmar que a dia d'avui no té problema d'aigua que la concessionària nos els hi ha comunicat res. Que això no vol dir que en un futur si sigui necessària l'aplicació del protocol de reserves hídriques. A més, refereix que estan fent feina amb el tema de les tarifes.

5. Enguany ha estat el primer any que heu organitzat les festes patronals de Sant Joan senceres i per aquest motiu ens agradaria conèixer la vostra valoració sobre les festes patronals de Sant Joan. *Ens agradaria compartir la nostra valoració amb vosaltres i també la valoració que diferents veïnats de Mancor ens han transmès.*

Primer de tot deixar clar que per part nostra, les festes són festes i no han de ser motiu de conflicte o confrontació. Som conscients de la feina que dur i valoram el vostre esforç. També estam satisfets de

veure que en general heu seguit el mateix format de festes patronals de Sant Joan que hem organitzat i celebrat els darrers anys.

El Batle respon que es millor que sigui el poble qui faci la valoració. Que per part la seva, hi ha hagut diferents activitats, una festa de germanor, que ho tocat a molts de col·lectius, que són millorables com tot i que es farà feina per això, per millorar. Però el que la gent els hi transmet que les festes han agradat i han estar participatives i que cadascú té el seu criteri.

L'equip de l'oposició manifesta que els hi agradaria compartir la seva valoració i traslladar els comentaris dels veïns, que per part seva les festes són festes i no són motiu de confrontació, que duen molta feina i que estan contents que es segueixen celebrant amb e mateix format que es venia realitzant

Així i tot, l'equip de l'oposició exposen els diferents punts susceptibles de millora:

1. Ens ha sorprès que deixeu d'organitzar activitats molt consolidades del programa com són la trobada de pintors, el teatre o la cursa solidària. Aquestes activitats s'han anat celebrant durant molts anys a Mancor i ha suposat una decepció per a moltes persones que esperaven poder participar en alguna d'aquestes activitats.
2. Consideram que no va ser una decisió encertada avançar la festa de Son Amunt – Son Avall a dia 1 de juny, avisant amb molt poc temps d'antelació quan molta gent ja tenia aquell dissabte organitzat i coincidint el tercer temps de la festa amb la final de la Copa d'Europa de futbol.
3. Pensam que el “sopar popular” s'hauria d'haver celebrat entre setmana pels següents motius:
 - No va quedar més gent a la revetlla per haver anat prèviament al sopar.
 - Va privar als bars d'un dia de poder fer molts de sopars.
 - Si es realitza un dia sense cap acte més, es pot aprofitar la plaça de l'ajuntament per posar taules i cadires i no quedar la gent asseguda tan estreta en el carrer de la Plaça de Dalt.
4. En relació a l'espectacle final vos demanam de cara a properes edicions que no és necessari una intensitat de focs tan gran, pensant en les persones majors, els infants, les persones amb malalties i els animals domèstics que varen poder patir una llarga estona d'angoixa mentre ressonaven els coets dins les cases del poble.
5. En relació a la Moguda Mancorina, la festa dels cavalls de Menorca es va celebrar el divendres a vespre, va anar bé i ningú es va fer mal. Ho celebrem positivament. Així i tot pensam que:
 - El passa-carrers que es va celebrar divendres horabaixa va ser només un petit tast que en cap cas es pot comparar amb la festa del mateix divendres a vespre d'enguany ni del diumenge horabaixa dels anys passats. Un petit tast insuficient per infants i gent major que no va poder gaudir de la festa a la 1 de la nit per raons evidents.
 - És cert que va venir molta gent a veure la festa dels cavalls (la mateixa que omplia Son

Morro els darrers anys quan es celebrava l'horabaixa), així i tot molta d'aquesta gent després dels cavalls va partir i la revetlla va seguir com tots els anys anteriors. La principal diferència és que quan es celebrava l'horabaixa era una festa que podien gaudir tots els veïnats i veïnades de Mancor de totes les edats.

- Finalment dir que el fet de no solapar dues festes en una servia per no interrompre el ritme de la revetlla i dels concerts de la Moguda Mancorina i per altra banda poder celebrar, almenys un dia, una festa més d'arrel amb cavalls i grups de les Illes cantant en català.

Per la resta, estam satisfets com ja hem dit abans, per això simplement volem fer un prec i una pregunta, el prec és que en aquests propers anys repenseu unes festes organitzades on tots els mancorins i mancorines puguem participar a les activitats principals sense haver de fer les dues de la nit a la plaça i la pregunta és si ens podeu enviar el detall de les despeses de les festes de Sant Joan.

El Batle respon respecte a les despeses, que encara falten factures per arribar, proposa que es sol·licita aquesta informació per registre d'entrada i que se'ls hi farà arribar.

Quan a les festes manifesta que la seva organització es deriva de les decisions de la Comissió de Festes. Que es va triar el dia de Son Amunt i Son Avall per no coincidir amb les comunions perquè sinó molta gent no hi hagués pogut anar.

L'oposició manifesta que molta gent va voler anar a veure la final de la *champions*, i l'equip de govern manifesta que aquesta va ser una qüestió que no es va poder controlar.

L'equip de l'oposició manifesta que la votació de la comissió de festes va ser un «paripé» que ja es sabia el que es votaria.

El Batle respon que el mateix va passar els anys passats.

El batle reitera que la proposta presentada davant la comissió de festes va ser avalada.

ARA HA FET VINT ANYS ...

Del que passà a Mancor durant el darrer trimestre de l'any 2004 recordarem:

Dia 10 d'octubre se celebrà la **XIV PUJADA A LLUC A PEU**. Pel dinar es despatxaren 330 tiquets.

Dia 16 d'octubre se celebrà a l'església parroquial un concert a càrrec de Joan Manuel que cantà a Costa i Llobera.

Els dies 27 i 28 de novembre se celebrà la **2a FIRA DE L'ESCLATA SANG I DE LA MUNTANYA** amb gran participació d'expositors i públic.

Reproducció dels arcs d'en Fontanet de la Canaleta de Massanella muntats a la plaça de Dalt en motiu de la

**SEGONA FIRA
DE L'ESCLATA SANG
I DE LA MUNTANYA**

Dia 2 de desembre es produí un espectacular rescat d'un caçador de Lloseta que es trobà indispost a la serra Mitjada de Massanella.

Dia 10 de desembre el "*Boletín Oficial del Estado*" publicà la resolució del Consell Insular de Mallorca pel qual es declarava bé d'interès cultural la capella de l'Oratori de Santa Llúcia.

Dia 19 de desembre es representà al Teatre Municipal l'obra **LA LLUNA LA PRUNA** a càrrec del Grup Cucorba.

Els premiats en el concurs de betlems foren: Primer premi: Alba Perelló Estrany. Segon premi: els germans Toni i Joan Frontera Martorell. Tercer premi: Pep Frontera Martorell.

A les Matines de Nadal cantà la Sibil·la, Victòria Martorell Martorell. Antònia Martorell Alba fou l'àngel anunciador i Pere Amer Martí proniuncià el sermó de la Kalenda.

Dia 30 de desembre se celebrà un concert de nadeses a càrrec del Cor Parroquial conjuntament amb l'escolania dels Vermells de la Seu.

El CE MONTAURA, en acabar la primera volta del Grup B de Tercera Regional de futbol, ocupava el tercer lloc, havent guanyat 8 partits, empatats 3 i perduts 2.

Durant el trimestre ens deixaren:

Dia 3 d'octubre morí a Ciutat Joan Amer Alorda de ca s'Ullot, als 80 anys. Dia 5 d'octubre morí Antònia Seguí Mairata, als 67 anys, era de Caimari, viuda de Joan Martorell Mayol de can Prim. Dia 9 de novembre morí Antoni Pou Martorell de cas Vellaco, als 83 anys. I dia 7 de desembre morí Antoni Vicens Martorell de can Palou, als 87 anys.

No hi ha registrat cap matrimoni.

(De "MONTAURA" núm. 69)

Gabriel Fiol i Mateu

AGRUPACIÓ FESTA PAGESA

FIRA DE L'ESCLATA-SANG I LA MUNTANYA

Els balls, les tradicions, la música s'entremesclen en aquesta fira, en aquestes dates amb els plats típics de la tardor.

Com cada any, l'escola de ball Joana Rotger i l'agrupació Festa Pagesa es prepara per gaudir de la fira.

Els nostres infants, nous i antics alumnes, assajam els balls perquè els visitants puguin gaudir de la millor manera de la música i els balls.

UN POC D'HISTÒRIA

ELS BOLEROS

Els boleros són de procedència i antiguitat discutides. Una de les creences més difusa, atribueix els seus orígens a Andalusia, i provindria d'unes gitanes que ballaven amb unes faldes que portaven unes boles -boleres-, d'aquí vindria la paraula -bolero-. D'altres postures fan referència a orígens distints, com Gil de Numeya, que les atribueix a danses beduïnes que es ballarien amb un pandero, o l'alemany Chaack, que les lliga als fandangos que tan entusiasmaron els senadors romans. Sigui quin sigui el seu origen el cert és que a Mallorca des de fa prop de dos segles, els boleros han pres carta de naturalesa pròpia, i mantenen una dinàmica emparentada amb la resta de boleros que es fan arreu de la península ibèrica.

Una de les formes més genuïnes d'aquestes manifestacions a l'illa, són els anomenats parados, que en certa manera vindrien a representar la forma lenta dels boleros, molt influenciats per l'escola murciana, i que tendria la seva principal representació en la zona de Valldemossa. L'altra forma oposada tendria el seu centre a Selva.

Perelló Femenia, D. (1993), Orígens del ball popular mallorquí. *Inca Revista*, Núm. 32, juny de 1993, p.21

Parado de Valldemosa

*Ses al. lotes no em volen,
Perque som pillo.*

*Perque som pillo i pages
Ses al. lotes no em Volen,
Perque som pillo*

Perque les romp se agulles, d'es rebosillo.

*Perque som pillo i pagés
Ses al. lotes no em volen,
Perque som pillo*

Perque li romp ses agulles, d'es rebosillo.

*Perque me paro me llaman
Me llaman el parado*

Porque me paro

Me llaman el parado porque, me paro.

BIBLIOTECA MUNICIPAL

24/10/24 Taller de Fotografia: "Jo no soc el meu diagnòstic" a càrrec de Vicente Galaso i amb els usuaris del centre de dia de Mancor de la Vall.

Jo no soc el meu diagnòstic és un projecte artístic fotogràfic que lluita contra l'estigma associat als usuaris dels serveis de salut mental i a la gent gran. Les persones que participen en el projecte es retraten entre elles: una actua de fotògrafa i l'altra de model. En aquest diàleg, han de descobrir l'essència de la persona retratada, allò que les defineix com a persones i no el que diu la seva etiqueta diagnòstica

08/11/24 CLM Tertúlia del llibre "LA MUJER DE LA LIBRETA ROJA " ANTOINE LAURAIN

No espereu un argument grandios i complicat, girs dramàtics, grans aventures o heroicitats perquè aquesta és una novel·la de gestos petits i bonics, de personatges per enamorar-se a poc a poc, de somriures còmplices. Una lectura fàcil, original i fresca que te deixa amb bon gust.

Pinzellades del llibre:

Laurent i Laure, els gats Belphégor i Putin, la llibreria parisina «le Cahier Rouge», l'ofici de daurador, el joc d'enamorar-se a cegues, les pistes.

08/11/24 Contacomtes "LA BUBOTA GOLAFRE I LA NIT DE LES ÀNIMES" un llibre de Juan María González I ALTRES CONTES DE POR.

Els nins I nines de 1r I 2n del CEIP MONTAURA visiten la biblioteca I els conatrem un conte de la Nit de les ànimes: "La bubota golafre I la nit de les ànimes" de Juan María González per donar a conèixer la tradició mallorquina com és la Nit de les Ànimes, que se celebrava la vigília de Tots Sants, és a dir, dia 31 d'octubre. Els personatges relacionats amb la Nit de les Ànimes (bubotes, bruixes, animetes) i també menjar (rosaris ensucrats, panellets, panets de mort).

I s'anava de casa en casa captant:

- *Què hi ha res, per les ànimes?*
- *Ni res pels cossos.*
- *Idò mal te caigui el cul a trossos!*

13/11/24 Club de lectura Biblioteca-Escola 6è Ceip Montaura "APESTOSO TIO MUFFIN" de PEDRO MAÑAS.

Una història super divertida plena d'humor, olors, temors, fantasia, amiat, amor, justícia... que ens mostra la importància de superar les nostres pors, i ens ensenya a deixar de banda els prejudicis i les falses aparences

Mr. Muffin fa molt mala olor i ja no sap què fer per deixar de fer olor d'aquesta manera ... Fins i tot els moixos el segueixen pel carrer !!!

Ho ha provat tot per lliurar-se de la mala olor que el persegueix, des banyar-se amb aigua bullint fins submergir el cap en un poal de perfum. No obstant això, el pobre sembla atreure la porqueria com una aspiradora humana, així que porta una vida solitària i avorrida. O al menys així és fins que un bon dia es presenta en la seva porta Emma, una nena misteriosa que assegura ser la seva neboda i que pretén ajudar a lliurar-se de la seva pudent aroma ... i de la seva por a viure la vida

22/11/24 EL LLIBRE MÀGIC DEL GRAN CASSANYES

Ara, però, després d'un llarg viatge, ha oblidat com es feien els seus grans jocs de màgia i necessita trobar la manera de recuperar-los. Amb l'ajuda dels més petits, cercarà en els seus grans llibres com recuperar la màgia perduda i poder-la tornar a compartir amb el món. El Gran Cassanyes ens ensenyarà com, gràcies a la lectura de llibres, va aprendre a fer la màgia més poderosa i divertida.

Un espectacle còmic que ensenya als més petits la importància de la lectura, la màgia amagada en cada llibre i com el nostre propi món interior pot anar creixent... sols hi hem d'afegir una mica de màgia!

29/11/24 CONTACONTES I TALLER «SÓC NOMÉS MEVA» Un conte de Raquel Díaz Reguera. a càrrec de Púrpura events a les 18.00h a la Biblioteca de Mancor de la Vall

A "Soc només meva" trobem la història d'una ratolineta que viu sotmesa per la seva parella, un ratolinet possessiu i gelós que poc a poc l'allunya de les seves amistats i la va empetitin t fins a pràcticament anul·lar-la.

Eduquem als infants per evitar els estereotips sexistes i les discriminacions. #25N

10/12/24 TALLER DE ROBÒTICA

A la Biblioteca de Mancor de la Vall juntament amb els nins de 4t del Ceip Montaura hem gaudit de ReciblaBot, com millorar el reciclatge amb la recollida porta a porta amb un robot. A càrrec de @robotixbalears i amb el suport de la Mancomunitat des Raiguer.

13/12/24 CLM Tertúlia del llibre "LES GRATITUDS " DELPHINE DE VIGAN

Narració a dues veus que ens parlen de la memòria, el passat, l'envelliment, les paraules, la bondat i la gratitud cap a aquells que van ser importants a les nostres vides. Són les respectives gratituds les que uneixen els tres personatges (Michka, Marie i Jérôme) les històries dels quals s'entrellacen en aquesta commovedora novel·la.

Frases del llibre:

"envellir és aprendre a perdre."

" Sempre ens pensem que tenim temps per dir les coses, i un dia de sobte ja és massa tard. Ens pensem que n'hi ha prou de mostrar, de gesticular, però no és veritat, cal dir."

16/12/24 Club de lectura Biblioteca- Escola 5è " Hábame del fantasma del faro" de Tina Blanco.

En Jano, na Tea, n'Aurora i el fantama Tristante són els protagonistes d'aquesta novel·la d'amistat, misteri i aventura que ens explica:

- El pas de la infantesa a l'adolescència. Els estius a la costa.
- Les repercussions de la separació dels pares en els fills.
- Reflexió sobre el pas del temps i les professions que desapareixen.
- Les noves tecnologies i la seva incidència en la vida diària.
- Els fantasmes, la pirateria
- Els fars, unes construccions embolicades en misteri, imprescindibles per a la navegació.

16/12/24 CONTACONTES L'ENCÀRREC MÉS DIFÍCIL DELS REIS MAGS

👑 Melcior, 👑 Gaspar i 👑 Baltasar estan molt contents, ja tenen tot llest per a la nit de Reis 📺. Però, ai, acaba d'aparèixer a la bústia reial 📧 una carta d'última hora. I què és el que posa??? Els tres Reis faran servir tot el seu enginy per desxifrar l'enigma. Però cadascú arriba a una solució diferent. Quin dels tres tindrà raó? Un text divertit que mostra que també els Reis d'Orient passen molts nervis a la nit més especial.

Presentació del calendari de lectures 2025

Club de Lectura Adults 2025

SI TENS MÉS DE 18 ANYS I GANES DE COMPARTIR LA LECTURA EN GRUP APUNTA'T!!
TROBADES A LES 19.30H A LA BIBLIOTECA

24 de gener		7 de març		11 d'abril	
23 de maig		27 de juny		19 de setembre	
7 de novembre		 	12 de desembre		

INSCIPCIÓ PRÈVIA AL TEL. 665 23 78 66
A LA MATEIXA BIBLIOTECA O AL MAIL:
BIBLIOTECA@AJMANCORDELAVALL.NET

ASSOCIACIÓ AMICS DE SA TERCERA EDAT

Benvolguts amics, falten pocs dies per acabar el darrer trimestre del 2024, i volem aprofitar el nostre espai dins la revista per comentar-vos dues activitats que hem fet aquests darrers mesos.

Tradicional caragolada

El dia 20 d'octubre, celebràrem la tradicional caragolada, al casal de cultura, vam ser 85 persones que a les 13.30 h posàrem peu davall taula per compartir aquesta festa d'amics, que vam fer extensiva a tothom, ja que els que no pagaren la quota també pogueren assistir, pagant un poc més per no fer discriminacions amb els socis (socis 17€ i la resta 20€), donant així la possibilitat de compartir aquesta

Us coment el menú, per si algú dels lectors no ho sap, i volgués participar el pròxim any: Picada variada, Caragols, Bunyols ensucrats, o banyats en mel, vi, aigua, refresc, cava, cafè i licors.

Dinar de Nadal

El diumenge 22 de desembre, vam organitzar el dinar de Nadal, aquesta vegada només amb els nostres associats. A les 14.00 h era l'hora de trobada al menjador del casal de cultura, ens vam reunir 82 persones per degustar un fantàstic menú, és sense cap dubte el millor dinar de l'any. És molt el temps i la il·lusió que dedicam tot l'equip directiu a aquest esdeveniment perquè surti al gust dels assistents. Gràcies a tots el que ajudau a poder viure aquesta realitat, sense vosaltres seria impossible dur això endavant. Gràcies de tot cor.

Volem donar les gràcies a tots els assistents per compartir aquest dinar amb nosaltres, pensam que és el millor dia de l'any per estar junts, tenint molt presents als socis que ens han deixat. Feim un poc de memòria i, per desgràcia, són molts. Com tenim costum, ens agrada tenir un record dels amics que han mort durant aquest any 2024, i aprofitam la revista del quart trimestre per recordar els seus noms, i a la vegada, donar el condol els seus familiars i amics:

Maria Abrines Escala

Biel Martorell Sampol

Miquel Ripoll Rayó

Pedro Miró Salóm

Damiana Seguí Amengual

Petra Morro Fontanet

Pedro Casillas Barrantes

Loli Roel Rey

Guillèm Mateu Martí

Ignaci Coll Moragues

Magdalena Vicens Reynés

Jaume Martorell Amengual

Damiana Martorell Mayol

Magdalena Mateu Martí

Pep Moranta Mateu

Us volem desitjar un bon Nadal, i millor any 2025, ple de salut i felicitat.

Molts d'anys de part del nostre president Jaume Martorell i de tota la junta directiva.

Una forta abraçada.

Biel Llobera

DE TU A TU

Nom i introducció: Na Lluïsa Martorell Alba, és una jove mancorina que bé la podeu conèixer per dues bandes. De part de mare descendeix de Ca'n Xantis (tothom a Mancor les coneix com a Xixins); mentres que de part de pare la coneixen com D'es Clot d'en Gall. Coneguda per ser una jove de principis, compromesa, molt fanera i sobretot detallista. Fa una mica més d'un any que no es troba per la Roqueta perquè està vivint una gran etapa professional.

Una cançó...

"Peces de ciudad" d'en Joaquin Sabina. La vaig descobrir un dia sense voler i allà me vaig quedar. La cançó en sí pareix que no li trobes el sentit i arrel d'això vaig començar investigar de com la va compondre. Finalment, vaig trobar que en una entrevista ell contava que la va compondre un dia que estava malalt a una habitació d'un hotel.

Un color...

Groc. Trob que és un color molt brillant; abans era el verd però amb el temps he canviat. Me dona alegria i tranquil·litat.

Un animal...

Un cavall, quan era petita colcava amb el tio Joan. Sempre queestic devora ells me transmeten tranquil·litat i confiança. Tota i que sé que també tenen la seva part salvatge.

Una pel·lícula...

Te'n dic una que vaig mirar Dissabte passat: **"Seis Triple Ocho"**. Està basada durant la Segona Guerra Mundial i versa sobre com un grup de dones negres és format i enviat cap a Europa per tal de dur a terme la missió d'organitzar i establir un procediment per fer arribar la correspondència dels soldats del front a les seves famílies a Amèrica.

Una persona que admires...

Admirar com a tal diria que a mon pare i ma mare. Perquè son les dues persones referents que he tengut sempre dins la meva vida.

Una data especial...

2 de maig. És per un fet molt recent, degut a que l'any passat va ser quan vaig poder començar aquesta nova etapa de la meva vida que de moment està anant molt bé.

Un nom d'home...

Andreu,

Un nom de dona...

M'agrada Gemma, no és un nom que s'escolti gaire a Mallorca. La melodia que transmet el nom m'encanta.

Un defecte...

Som una persona molt negativa. Sempre me qued amb lo que he fet malament. És un aspecte en el que estic treballant.

Una virtut...

Detallista, sempre ho he estat desde petita. També m'agrada molt l'ordre i organització. Som bona en aquests aspectes.

Un llibre...

“**Aloma**” de Mercè Rodoreda. És una escriptora que vaig descobrir durant l'ESO i de llavors ençà m'hi vaig quedar amb ella.

El teu lema...

“**Alea iacta est**” ho vaig aprendre quan feia Llatí. Significa que “La suerte està echada”, que el que hagi de ser , serà.

El teu plat preferit...

Pasta, de qualsevol forma, manera i moment. Combina amb tot el que vulguis.

Un lloc que t'agrada de Mancor?...

La finca del meu pare. Li deim “Sa Caseta”; allà hi he passat moltes hores. Regant, collint oliva, donant menjar a les gallines, etc. Tenc molt bons records.

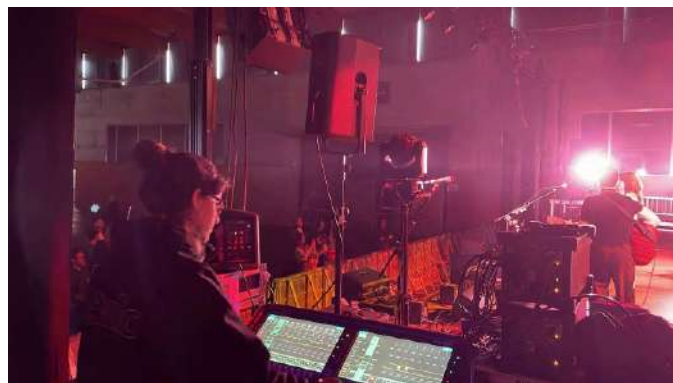
Què canviaries i què mantindries a Mancor de la Vall?...

Mancor m'agrada molt l'ambient de poble on tothom es coneix, és com una família grossa. Això ho he descobert desde que he partit; i ho he après a valorar. I tema de canviar, no canviaria res així com és ho trob ideal.

Qui t'agradaria que contestàs a aquest qüestionari?...

En Bito, que està per terres d'Hibernia i pot ser una persona interessant.

Enllaçant amb el que has dit de que dia 2 de maig va començar una nova etapa, em pots dir quina?

Idò mira, vaig fer el batxillerat artístic musical. Jo des de que feia ESO sabia que volia acabar fent feina a “El Terrat” que és la productora de n’Andreu Buenafuente. Arrel d’aquesta idea meva, vaig descobrir el món dels tècnics de so. Així que quan vaig acabar Batxillerat me’n vaig anar a fer un Grau Superior de so. Un pic acabat vaig enviar un correu electrònic a “El Terrat” per poder fer les pràctiques allà. A “El Terrat” no podia fer-ho ja que no tenien res compatible amb l’horari de pràctiques que jo havia de fer; no obstant me varen derivar a l’empresa on estic ara. Aquesta empresa és l’encarregada de fer tot el muntatge per les produccions d’ “El Terrat”. Desde aquesta empresa no només feim coses per “El Terrat”, sinó que també feim coses per altres entitats com el Barça, la Ser, etc.

I tu t’encarregues de montar tot l’escenari?

No, no. L’empresa on faig feina, que és Artic Audiovisuals, no monta l’estructura grossa de l’escenari. El que feim noltros és el muntatge de llums, altaveus, micròfons, etc. I la meva funció és fer que tot estigui muntat com toca. Si alguna cosa falla la culpa és meva, jejejeje.

Record que tot just arribar a l’empresa me va tocar fer un musical que era d’ “El Terrat” que se deia “Chakapum”. I després l’empresa s’encarrega del muntatge d’escenaris per grups coneguts com “Buhos”, “Figa Flawas”, “Els Pets” entre d’altres.

Aquests grups tenes alguna demanda especial en els contractes que signen?

Sí, aquests documents se coneixen com a “Raiders”. Hi ha pics que te demanen que l’aigua per beure ha de ser d’una marca en concret, que volen un cert tipus d’aperitiu per després del concert, tovalloles que siguin d’un material específic entre d’altres coses. A més de tot això hi ha el tema de com ha d’estar tot montat damunt l’escenari pel concert.

Pel Barça què és el que vares montar?

El Barça ha fet ara el 125 anys de la seva fundació i se va celebrar al Teatre Liceu de Barcelona. L'empresa on faig feina es va encarregar de tota la producció tècnica de la gala. Noltros hem fet desde la pantalla LED que hi havia darrera, els llums, els micros, etc. Vàrem estar una setmana montant tota la gala. La gala va ser molt important i la meua missió era que cap micròfon fallàs. Hi varen venir presentadors de la talla de Pep Plaza a més de figures importants com Joan Laporta, Alexia Putellas, etc.

De “El Terrat” han sortit còmics i actors coneguts a tota Espanya com poden ser en Berto Romero, Silvia Abril, David Fernández, Jordi Ríos, David Broncano, etc. A tu t'agradaria arribar a ser com ells?

Jo a darrera estic bé. No tenc intenció de passar davant, jejeje. He vist un poc com és el món i no m'ha agradat gaire.

Has fet algun programa amb n'Andreu Buenafuente?

Sí, però no només faig de tècnic microfonista. Segons la funció que feim el meu rol canvia.

I sortir a plató?

Això ho he fet amb en Berto i na Silvia. Amb na Silvia faig moltes coses, sobretot faig obres de teatre però no res de sortir damunt l'escenari a actuar sino a fer feines de regiduria.

Una altra de les funcions que també ha estat un èxit és la de “Juan Tenorio” on hi havia n'Andreu Buenafuente i na Silvia Abril com a personatges principals i la resta d'actors es canviaven. La feina meua consisteix en ser la microfonista i la maquinista per anar canviant els telons. Quan vàrem fer l'estrena d'aquesta obra va venir en Carles Puyol i en Serrat, .

Com es això? Un pic acabada l'obra no anau cada un a casa?

El primer dia és estrena, és un dia on el teatre no guanya res. Venen crítics, amics, altres directors, programadors d'altres teatres, etc. És un dia de prova on els convidats et poden donar les seves impressions sobre el que han trobat de l'obra i poden proposar modificacions. El dia d'estrena el que pot passar és que si els actors s'equivoquen el director pot aturar un moment l'obra i corregir.

Fer teatre no dona doblers, això m'ho diuen tots els actors que he conegut. Fer teatre ho fan *por amor al arte*, mai millor dit. Televisió sí que dona, moltíssims més. Pot ser el que guanyen els actors estant 4 setmanes a un teatre, un actor a la televisió ho guanya en 1 programa. Hi ha actors que guanyen mils d'euros per programa.

Si haguessis de posar en una escala quina branca és la més profitosa com a tècnic

El cinema perquè estàs més hores i cobres més. Televisió aniria en segon lloc. Després els concerts de música i finalment aniria el teatre. Arrel de tot això també influeix si éstas en nòmina o vas per hores.

Per anar tancant l'entrevista, tú el dia de demà ets veus montant la teva empresa?

Jo una empresa d'aquest tipus no la montaria en sa vida. A part dels mal de caps, hi ha el tema del material, cada mes has de comprar material nou perquè la tecnologia canvia a l'instant com aquell que diu. El més important és tenir empreses que te paguin per poder seguir fent les inversions necessàries i estar al capdavant.

El Tenoriu

És a dir que amb 21 anys tens una gran responsabilitat de fer una feina on res pot fallar i on estàs fent feina amb personatges molt famosos a nivell d'Espanya. Et desitjo molta sort en aquesta etapa de la teva vida.

Joan Ignaci Coll Mir

ENTREVISTA A TOMEU MARTORELL RAYÓ, de can Burbaieta

El dia 10 de desembre, previ acord, vàrem acudir a can Tomeu, per fer l'entrevista del trimestre de la revista Montaura. La família, en Tomeu i n'Antònia, viuen al camí de Massanella, a la penúltima casa, a la dreta, sortint del poble. Ens varen rebre i ens acomodàrem a la sala d'estar. Fetes les presentacions, vaig posar la màquina enregistratora de veu a punt, i vaig fer una petita prova per assegurar-me de què funcionava bé.

Les vaig explicar en què consistiria l'entrevista i que els ho passaria quan l'hagués escrita, perquè la repassassin i corregiríem el que volguessin.

Quin és el teu nom complet?

Tomeu Martorell Rayó.

Nom de la casa

El llinatge Martorell és molt comú a Mancor i als pobles del nostre entorn, però del llinatge Rayó crec que a Mancor, no n'hi ha molts. D'on prové aquest llinatge Rayó?

Es llinatge Rayó, l'he rebut de sa padrina, sa mare de mu mare, que era de Moscari.

El teu pare era de Selva?

Sí, mun pare era de Selva, li deien de cas Caminero, degut a què es padrí de mun pare, és a dir es meu repadri, va ser Caminer, que eren ses persones que es dedicaven a restaurar camins i carreteres. Per això les deien Peón Camineros. Quan se casaren, mun pare i mu mare, varen viure a Selva. Jo vaig néixer allà. També, tant es meu padrí com mun pare i jo mateix, mos coneixen, a més de Camineros, per Burbaietes, degut a què mun pare i es meu padrí eren fusters.

Jo record, ara que has parlat des Caminers, haver vist al costat d'alguns camins, alguna casa, concretament n'hi ha una sortint d'Inca cap a Selva i també a sa carretera que va a Llubí, que damunt el portal posa "Peón Camineros"?

Sí. Idò es meu repadri tenia aquest ofici.

Què nomien els teus pares?

Mun pare era Miquel i mu mare Joana.

Tu quan vares néixer?

Vaig néixer dia 12 d'agost de 1946, el mes d'agost passat vaig complir 78 anys.

Quants de germans has tingut?

A sa família som tres germans, dos nins i una nina. Jo som es major, sa segona és sa germana, que jo li duia cinc anys i es darrer és quinze anys més jove que jo.

Què nomien es teus germans?

Sa germana nomia Catalina i ja va morir. Es germà petit nom Felip.

Els teus pares, quina feina feien?

Mun pare feia de fuster de carros.

I en què consistia aquest ofici?

Consistia en arreglar carros, fer rodes, fer inclús un carro. També feia altres feines de fusta, com arreglar barreres i fer-ne de noves, que es posaven sobretot per entrar a ses finques en es camp. Sempre va treballar com a fuster.

I la teva mare quines feines feia?

Ses feines de sa casa, però també va fer de talladora a Inca a un taller de sabates, era s'única dona talladora en aquella fàbrica.

Avancem un poquet. Quan vares començar a anar a escola?

Vaig començar amb sos nins petits a ca ses monges de Selva i d'allà vaig anar a s'escola pública, a sa mateixa que encara hi ha, se que ara cau; no n'hi ha d'altra al poble. Vaig anar a escola fins es catorze anys.

Quan deixares s'escola començares a fer feina?

Sí, vaig anar a fer de fuster, més ben dit de mosso, a Inca a can Jeronió, que estava en aquell carrer de devora Sant Domingo, crec que se diu carrer Dureta. Ja fa molts d'anys que va desaparèixer sa fusteria. Anava amb un que nomia Guiem que m'ensenyava, perquè l'amo era vell, però també m'ensenyava.

Vares fer feina molt de temps allà?

No, fins a setze o desset anys, més o manco. Després me'n vaig anar a fer feina amb una empresa de Selva que era d'en Llull. Feien carreteres i també construccions de pisos i vivendes. Érem sis fusters que fèiem es marcs i es portam de cada pis o vivenda, després anàvem a col·locar-ho.

Sabem que també vares fer feina a Quely?

Ara t'ho explicaré com va ser. Era obligatori que les empreses guardassin es lloc de feina, mentre es feia es servei militar. Per això, quan vaig acabar sa mili m'havien de guardar es lloc de feina, però hi havia una crisi forta de manca de feina. S'encarregat on jo feia feina abans de fer es servici, era un tio meu i em digué que allà tenien poca feina, això està malament, te convendria cercar feina a un altre lloc. Llavors, jo vaig demanar plaça per anar a sa Quely i m'acceptaren. Hi vaig fer feina 36 i pico d'anys. Me vaig jubilar, precisament, fent feina allà.

A Quely quina feina feies?

Al principi vaig estar de comodí i suplía una baixa. Però lo que vaig fer més era de repartidor i feina en es magatzem. Darrerament estava de cap des magatzem. Havia de coordinar es camions que hi havia, procurar tenir tot lo que necessitaven.

Ara hem vist la teva etapa fent feina. Seguim amb la teva vida més personal. Quan deixares es poble de Selva?

Contesten tots dos, ell i la seva dona: *Quan mos casàrem.*

Jo —diu en Tomeu— tenia 27 anys.

Quan vares conèixer n'Antònia?

L'any 1971. Mos coneguèrem a Inca, —N'Antònia ho confirma dient— es joves de Selva baixaven a Inca. Jo som mancorina però estava a Inca perquè es meus pares també hi vivien. Mos passejàvem pes carrer Major i començàrem a festejar.

**El dia de la Fira de l'Esclata-sang
i de la Muntanya**

Quan vos casàreu?

Mos casàrem dia 19 de maig de 1974. Mos va casar en Tomeu Català, que llavors era es capellà de Mancor. Mos casàrem a Santa Llúcia i férem es dinar allà d'alt, era quan hi havia de posaders en Ramon i na Pilar que se'n cuidaven des Santuari.

De casats passàreu a viure a Mancor?

Quan mos casàrem jo vivia a Selva i n'Antònia a Inca. De casats visquérem a Inca, a s'Avinguda dels Reis Catòlics, a s'edifici on hi havia Radio Balear d'Inca. Encara allà tenim es pis.

Quan passàreu a viure aquí?

Aquí hi vivien es meus pares —diu n'Antònia— noltros hi veniem es cap de setmana. Quan es meus pares tornaren majors i necessitaven ajuda i cura, sobretot mu mare que va estar molts de temps malalta, venguérem a viure a Mancor amb ells. Fa 23 anys que vivim aquí.

Heu tengut dues filles?

Sí, dues filles i dues netes. Sa filla major nom Joana Maria i sa segona nom Cristina Paloni. Les netes, sa de filla major nom Maria del Mar i sa de sa filla segona nom Núria.

Que varen estudiar i quina feina fan actualment?

Si, sa major va fer Auxiliar de Clínica i sa petita Disseny Gràfic, va estudiar a Palma a una acadèmica privada perquè aquí, a s'Escola d'Arts i Oficis, no se feia aquesta especialitat. Actualment, sa major cuida sa casa i sa petita treballa a Estils i Formes a Pollença.

Quan te vares jubilar?

Jo tenia 59 anys, vaig negociar dos anys d'atur i me vaig jubilar als 61 anys; ara en fa denou que me vaig jubilar.

Ara, jubilat, quines feines fas?

Me'n cuid de ses finques, m'agrada anar a caçar, sempre m'ha agradat es camp.

Sabem que ets un “manitas”, com deim, i t'agrada molt fer objectes com ganivets amb mànec de fusta o de banyes d'animal i altres coses, com la barrera petita de fusta que està a l'entrada. Què mos contes?

N'Antònia pren la paraula i diu: *No esta mai aturat sempre trua.*

Continua parlant en Tomeu: *Jo d'al·lot, record que a escola no teniem bolígrafs només hi havia llapis, jo feia punta al llapis amb s'aixa o es puntacorrent de mun pare. Me va passar un cas molt raro quan vaig fer es servici. Allà demanaven quin era es nostre ofici i jo vaig dir que era fuster. Es capitans i comandants m'enviaven a demanar i me deien, mem i ara no podries arreglar això, eren coses de fusta. Jo vaig ser més punyetero que ells. Me deien quants de dies necessitava per fer lo que me demanaven i jo deia, per exemple, tres o quatre dies per fer sa feina i tres o quatre dies lliures per jo. Així no hi havia mai brega. En aquell temps feien obres en es quarter del Carme. A sa carretera de Valldemossa es militars tenien una fusteria i allà mos enviaven tots es fusters des diferents quarters i fèiem feina allà. Mos pagaven ses hores a 7 pessetes que s'adjuntaven amb ses que cobràvem cada mes com a soldats i arribàvem a unes 130 pessetes cada mes. Tothom mos encalçava per manar-nos feines.*

Record que hi havia un sergent que li deien “es botijo”, perquè sempre estava arrufat. Me manava feines i jo sempre li deia que es tinent m’havia manat feines.

UN
MAG-
NÍFIC
ARTE-
SÀ

GAIA-
TOS

GANI-
VETS

Avui que fas en un dia normal?

Quan tenc ganes de fer qualche cosa, faig ganivets de banyes d’animal o de fusta. Du molta feina arreglar i fer un ganivet, has de preparar es mànec, arreglar sa banya, l’has d’encalentir, i quan la tens feta, o lo millor li fas es tall i l’has de tornar encalentir. Sa fusta es més fàcil d’arreglar.

Jo anava amb en Pep des Rafals, érem molt amics i anàvem a caçar cabres. Ell passejava un ganivet amb es mànec de banya i jo el tenia de fusta. Jo vaig pensar que en podia fer de banya, ho vaig provar i en vaig fer un, encara el tenc. Moltes persones ho varen sabre i començaren a dir-me me’n podies fer un i lo que passa, es va fer una cadena, un i altre ho demanaven. Ganivets amb mànec de banya d’animal no en trobes, es fan més amb fusta.

Na Joana Maria s’interessa per la feina que fa en Tomeu i li demanam més coses. Quants d’anys fa que te dediques a fer ganivets?

Fa més de tres anys, ara es dos darrers anys m’hi he dedicat més i vaig posar a sa fira de Mancor. Molta gent no vol gastar per comprar un ganivet amb es mànec de banya d’animal, perquè això val uns dobbers perquè du molta de feina per fer-lo. De fusta n’hi molts de ganivets i se poden vendre mes barat, però de banya no se’n fan tants, costa molt fer-ne i són mes cars.

N’has ensenyat a qualcú?

Va venir un jove de Selva per aprendre’n, primer de fusta i després de banya. Sé que ha seguit fent-ne. Viu a Inca.

I les eines que empres per fer sa fusta eren de ton pare?

Jo tenc ses eines de mun pare, que no me servien de molt perquè eren velles i ja no s’usaven n’hi havia de més modernes i millors. A mi m’agrada tenir ses eines necessàries i actuals. Si no tens ses bones eines perds massa temps i te du molta feina. Jo també les emplei per altres feines. M’agrada fer de tot, excepte electricitat que no me vull enrampar; això m’esquerrufa molt. Si s’ha d’arreglar qualche cosa d’electricitat ho don a fer.

Sabem que també fas coses de pedra.

Efectivament, això sí que me duia molta feina, no he fet moltes coses de pedra. —En Tomeu mos mostra un murter i diu— el de l'esquerra, és fet de pedra de Mancor que deim de vellanat o vellanada.

Un model de barrereta

També fas altres coses que t'agraden?

Sí. He fet escales de fusta, també tenc una barca, anava a caçar tords, però fa dos anys que no ne mort cap, no n'hi ha, per agafar un tord o cap, me n'afluix. Anava a caçar molt a Son Cocó i d'ençà que hi va haver aquell asbaldrec al puig de s'Alcadena no hi ha tords.

Per què no n'hi ha de tords?

Perquè les donen molta de llenya. Per tot ara els cacen. A sa península no els caçaven perquè anaven a caça major, es tudons, però ara tiren al vol als tords. A Itàlia, a França i al Marroc fan lo mateix.

Tenc per costum, al final de l'entrevista, preguntar a la persona entrevistada. Tomeu, te trobes bé a Mancor?

Beníssim, m'agrada viure en aquest poble. Veig bé es nostre poble, però ara hi ha molts externs que no coneixem.

Vas pes carrer i topes una persona i dius, no sé qui és aquest, no el conec. Per davant ca nostra en passen molts, que fan sa volta curta o sa volta llarga, que no els conec.

A la terrassa de la casa

Parlam un poc del problema que Mancor va tenir amb Selva en el moment d'aconseguir la independència municipal de la qual en el proper mes d'abril celebrarem el centenari. La divisió que es va fer per separar-se del terme municipal de Selva, Massanella i can Bajoca estaven inclosos a Mancor, però l'Ajuntament de Selva va presentar un contenciós administratiu que va arribar al Tribunal Suprem, però el 26 de juny de 1928 arribà el telegrama de la sentència del Suprem que confirmava que Massanella era de Mancor. Aquell dia, com ha escrit en Gabriel Fiol, “Mancor tornà a esclatar d'alegria, amb ball i banda de musica. És va fer més festa que quan es proclamà la independència del poble.”

Les persones majors recorden que durant anys Selva i Mancor no eren molt amics. Segons explica Gabriel Fiol “que va caure molt malament que Mancor argumentàs per la segregació que entre mancorins i selvatgins hi havia diferència de caràcter. A Mancor sempre ens hem duit molt bé amb Caimari i Biniamar, amb Selva no tant”. Poc a poc va anar canviant i avui ja no existeix aquell distanciament entre els dos pobles.

Deixàrem en Tomeu i n'Antònia. Haviem passat una estona molt agradable i na Joana Maria va fer algunes fotos que podeu veure.

Jaume Gual Mora

Joana Maria Alba Mateu, fotografies

DE TOT UN POC... COSES DE CA NOSTRA

QUI DIES PASSA, ANYS EMPENY

Mes de gener

El seu nom ve del llatí *ianuarius*, (del Déu Janus) que no existia al primitiu calendari romà: Es va afegir al calendari, juntament amb el febrer, al segle vuitè aC, baix del comandament de Numa Pompili (716-674 aC.), segon rei de Roma, successor de Ròmul.

Gener és el mes dels propòsits i els bons desitjos, encara que també de les desil·lusions i depressions, especialment quan ens adonam de tots els excessos comesos en el nom de Nadal i Cap d'Any.

Un dels grans problemes, d'aquesta *COSTA DE GENER*, a què s'enfronten moltes famílies, són aquestes desmesurades despeses festives, sense control.

Ens hem begut el vi, el cava i els licors, ens hem atapeït els saborosos menjars i torrons, i fins i tot en algunes cases s'han cantat nadales.

Festes

Passat les festes de Cap d'Any i de Reis, ens trobam dia 7, amb sant Ramon de Penyafort, advocat dels mals de ronyó. Dia 9 és Sant Julià, patró de Campos. Hi ha un refrany castellà que recomana "*por San Julian guarda vino y guarda pan*".

Una carrossa de les beneïdes de Sant Antoni.
Podeu endevinar l'any si mireu les persones que hi havia.

Dia 17 celebrarem la festa de Sant Antoni, patró dels animals domèstics, festes de gran record al nostre poble. Beneïdes, baixada des corb. Aquest eremita egipci del segle III s'ha con-vertit en el patró de la pagesia mallorquina, Dia 20 és la festa de Sant Sebastià, patró de la Ciutat de Mallorca. Dia 25 és la conversió de Sant Pau, una data molt emblemàtica entre els pagesos i ramaders.

Dites i refranys

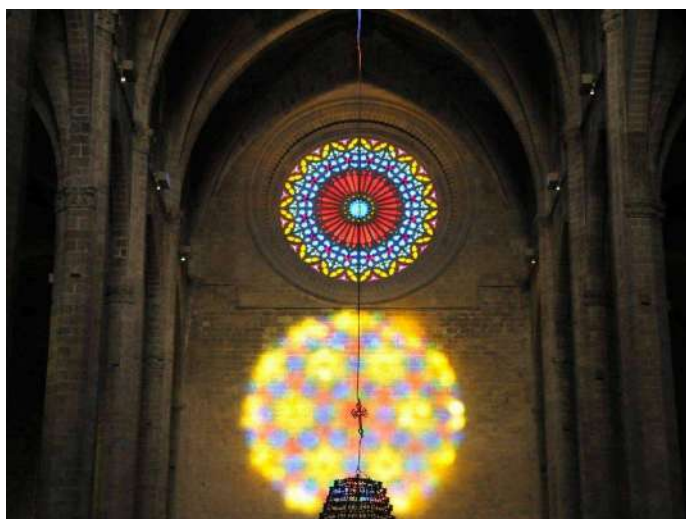
Al gener, tanca la porta i encén el braser. El sol de gener emmascara més que un carboner. Mata el porc pel gener, si vols que es conservi bé. Pel gener els moixos cerquen muller. La lluna de gener i el sol d'agost són els millors de tots. Pel gener mana la lluna i pel juliol mana el sol. De l'aigua de gener, ni una gota se'n fa malbé.

Mes de febrer

El nom de febrer, *febrarius*, és una derivació del nom de *Februs*, una divinitat romana. Entre els romans aquest era el darrer mes de l'any. El mes de febrer sol semblar, quasi sempre, el mes més difícil de l'any, "*El febrer, de cap o de cua l'ha de fer*" (com resa la saviesa popular), a causa de les fortes gelades que patim habitualment, a pesar del sol i molt agradables temperatures durant el dia. El febrer habitualment sol ser un període bastant plujós, encara és un bon moment per acabar d'omplir les nostres reserves d'aigua de pluja. Solen produir-se algunes tempestes de pluges i fred i per això convé estotjar un poc de tapament a l'hora d'anar a dormir; cal anar molt alerta als constipats.

Festes

Dia 2 és la Candelera, patrona dels electricistes i ja se sap que aquesta Mare de Déu a les Illes és sinònim de les pitjors nevades. S'haurà d'anar molt alerta als constipats. Dia 3 se celebra la festa de Sant Blai, patró dels teixidors i invocat pel mal de coll. Dia 5 és santa Àgueda, fan festa a Sencelles. Dia 9 santa Apol·lònia, patrona dels dentistes. Dia 27 se celebra, també a Sencelles, la festa de Sor Francinaina Cirer, amb ofrena floral davant el seu monument de la plaça. Aquest mateix dia 27, serà el Dijous Llarder i començaran els darrers dies amb la festa carnavalesca.

Fenomen dit *Festa de la llum*, que succeeix a la Seu de Mallorca el 2 de febrer i l'11 de novembre. Els dos rosatons, major i menor, s'alineen projectant el número 8 ple de color a l'interior del temple.

Dites i refranys

Amb les febres del febrer, el metge no hi pot res.

De la lluna de febrer no se n'espera res de bé. El

febrer nou cares té. El porc mort pel febrer no sala bé. Guarda llenya al llenyater per a quan arriba el febrer. Si et vols casar i vols encertar bé, casa't el trenta de febrer. Si la Candelera plora l'hivern és fora. Si la Candelera riu l'hivern és viu. Tant si plora com si riu, ja ve l'estiu.

Mes de març

És el mes de l'arribada de la primavera. Antigament es considerava l'inici del cicle agrícola. Deriva del déu romà Mart, anomenat *Martius* en llatí. En el calendari romà era el mes que obria l'any, és a dir, el primer de l'any, perquè el gener i febrer els afegiren al calendari romà, com he dit abans, al segle vuitè aC. Al zodíac pertany al signe d'Àries. El març sol començar a marcejar, és variable. Per això, no se'n poden fiar gaire d'ell, perquè tan bon punt fa sol com plou o fa una ventada. A les Illes podem tenir dies de fred fins i tot durant la primavera. Deien els pagesos vells que si feia vent hi hauria molt de blat. No es bo per a l'agricultura que en el març hi hagi precipitacions excessives, així ho diu el refrany "*març de pluja carregat, any desgraciat*".

Festes

Rueta Infantil, any 1993

Dia 1 és el dia de les Illes Balears. Enguany coincidirà amb el Carnaval, amb Rues i Ruetes, i acabarà el dimarts, dia 4, amb l'en-terrament de la sardina. El dia 5 serà el Dimecres de cendra i comença la Quaresma, és una festa mòvile, ja que pot oscil·lar entre el 4 de febrer, com a data més primerenca, i el 10 de març, com a més tardana. Dia 8 és el Dia de la Dona Treballadora. Dia 19 és la festa de sant Josep, el dia del pare, és el patró dels fusters i dels ciclistes. Dia 30, el quart diumenge de Quaresma, se celebra a Sant Joan la Festa del Pa i el Peix.

Dites i refranys

El sol de març és calent i molt dolent. No hi ha març sense neu, ni març, sense Mare de Déu. Quan el maig és arribat, formatge i brossat. Pel maig, festes a raig. Març ventós, abril plujós. Març, marçot, mata la vella a la vora del foc i la jove si pot. Abelles i bestiar boví pel març se sol morir.

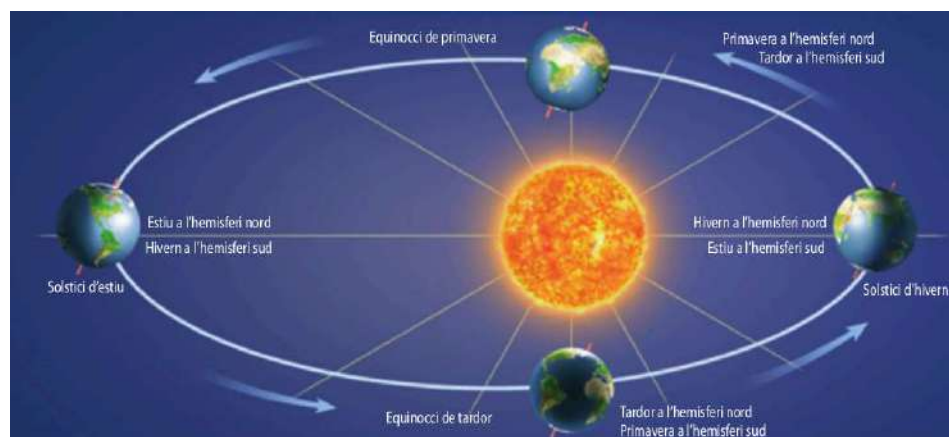
Al mes de març, qui no té calçat ja pot anar descalç. El març té trenta-un dies i tres-centes fesomies.

Fases lunars.

Gener. Quart creixent, dia 7, a les 00:056 h a Àries. Lluna plena, dia 13, a les 23:27 h a Cranc. Quart minvant, dia 21, a les 21:31 h a Escorpí. Lluna nova, dia 29, a les 13:36 h a Aquari.

Febrer. Quart creixent, dia 5, a les 02:09 h a Taure. Lluna plena, dia 12, a les 14:53 h a Lleó. Quart minvant, dia 20, a les 18:32 h a Sagitari. Lluna nova, dia 28, a les 01:45 h a Peixos.

Març. Quart creixent, dia 6, a les 17:31 h a Bessons. Lluna plena, dia 14, a les 07:54 h a Verge. Quart minvant, dia 22, a les 12:19 h a Capricorní. Lluna nova, dia 29, a les 11:58 h a Àries.

Equinocci de primavera

Dia 20 de març, a les 10:01 h
Comença la primavera.

Canvi a horari d'estiu

El diumenge dia 30 de març, s'ha d'avançar una hora el rellotge, de les 2 a les 3.

(si no s'ha anul·lat el canvi)

LA NOSTRA LLENGUA

En aquest apartat és costum de parlar de la nostra llengua en relació a refranys populars, frases fetes, mots en desús, etc. Però, degut a què acabam de celebrar el 25è aniversari de la mort de Francesc Forteza Forteza, "Xesc Forteza", (Palma, 1926-1999) un dels grans Mestres del teatre mallorquí. Durant l'any 2024, diferents entitats, entre elles l'Ajuntament de Palma, han duit a

terme tot un seguit d'actes perquè s'havia declarat l'any 2024, l'any Xesc Forteza.

Totes les persones majors ben segur que recordam haver assis-tit a moltes actuacions de Xesc Forteza i hem rigut, de

Xesc Forteza

bons i de veres, en les actuacions d'aquest prolífic

autor, actor i director. Fou un artista molt precoç. Als onze anys ja actuava a una companyia de teatre professional i l'any 1948 ingressà a la companyia Artis, continuació del grup denominat Companyia de Teatre Regional, de la qual formà part fins l'any 1967, poc temps abans de la seva dissolució. Amb aquesta

companyia realitzà més de 150 muntatges, fins que l'any 1967 fundà companyia pròpia, que s'estrenà amb l'obra " Ninette i un senyor de Mallorca". Actuà, fins l'any 1991, al Teatre Principal, la sala Mozart i al saló Rialto a més de moltes gires pels pobles de Mallorca. També va actuar esporàdicament en el cine i la televisió, a la sèrie "Ay señor señor" amb Andrés Pajares y Javier Cámara i en el programa "Como Pedro por su casa" de Pedro Ruiz. No hi ha dubte que les seves actuacions ens oferien un llenguatge popular del vocabulari dialectal de les Illes. Fou guardonat amb nombrosos premis i distincions, com és ara, el Siurell de Plata del diari Última Hora, el Premi Populars de la COPE i el Premi Ramon Llull.

Podríem dir moltes més coses de Xesc Forteza, però vaig llegir un escrit publicat amb el següent títol "Estampes íntimes de Xesc Forteza contades per la seva filla Catalina". No hi ha dubte que aquestes estampes ens donen a conèixer el personatge pare, en la intimitat de la seva filla. Diu així l'escrit en la veu de la filla:

La seva filla Catalina

Cada vegada que sa gent me demana que com era en Xesc a casa, només me ve una resposta al cap...per jo era "es papà", tal vegada sa persona amb sa que més he rigut en aquesta vida. No era "contador de chistes" però tenia un sentit de l'humor, que feia que qualsevol cosa que ens contàs, tengués una gràcia particular. Es sa persona amb sa que vaig aprendre a pescar amb sa nostra barqueta per sa costa nord de Mallorca, sa que me va ensenyar a nadar, a apreciar una bona obra de teatre, a viatjar per tot el món, a gaudir d'es moment... com ell deia sempre hi ha un momentet especial per

dolent que sigui es dia i s'ha de saber-lo reconèixer i pensar que som uns privilegiats per poder-lo viure. Es obvi que tot això no m'ho va ensenyar ell tot sol, al seu costat no va faltar mai sa mamà, na Fina, sa seva companya de vida perfecta, l'ordre dins es caos, sa realitat dins sa creativitat, sa que mos posava "firmes" en fer falta i sa que ens donava un amor infinit sense cridar mai, sempre amb delicades. Tots dos feren un tàndem magnífic, i me sent una autèntica privilegiada per haver tengut es pares que he tengut. Tal vegada per això, quan sa gent m'atura pel carrer per dir-me "no te pots imaginar lo molt que enyoram en Xesc" no sé que contestar... Però després pens que no tenc l'exclusiva d'enyorar-lo, ja que per molta gent en Xesc era com a part de sa seva família, i el troben a faltar tant com ho pugui fer jo. Va ser un gran actor, auto i director teatral, però vos puc assegurar que també va ser el millor pare del món. T'estim papà.

Catalina Forteza, filla

Algunes obres: Com autor teatral podríem destacar "Hem de casar sa nina"(1959), "Una de lladres i serenos"(1975), "Es viatge del tio capellà"(1976), "Majòrica (1981), "Puja aquí i veuràs Porto Pi" (1991), "Catxin dena quin estiu"(1997), aquesta és la darrera obra escrita per Xesc Fortesa.

Jaume Gual Mora

EIEI MONTAURA

A l'escoleta ja ens trobem ben adaptats i disfrutem de gaudir molts moments tots junts. Hem pogut tastar i veure els bunyols que han fet a l'escola, i també de fer un rosari de gomets. A finals d'Octubre, la nostra companya Laura ens va dir adéu, i en el seu lloc hem donat la benvinguda a n'Alba. Aquest mes de Novembre hem tingut la sort de poder disfrutar d'un taller de música dut a terme per na Marga Rotger, cantautora de Mancor de la Vall i mama de na Júlia, els infants i les educadores gaudirem moltíssim d'aquest taller tan aprofitós, moltes gràcies Marga per compartir amb nosaltres un petit tast del que és fer música.

En Miquel i n'Elionor de sa piscina ens han duit esclata-sangs perquè poguem veure l'ingredient principal de la fira de Mancor de la Vall, moltes gràcies Miquel i Elionor. A finals de Novembre tenim la visita d'un conte contes, juntament amb els nens de l'escola de 4rt d'educació infantil que els hem convidat a venir a l'escoleta per disfrutar del taller de "Conte Contat" on hem rigut, cantat i ballat tots junts. I amb una clucada d'ulls hem arribat a Desembre, el mes de la màgia, on hem decorat l'escoleta de colors per rebre al Patge Reial. Arriba l'hivern, i amb el fred, l'APIMA de l'escola ens convida a una chocolatada amb coques de patata, han estat molt bones, moltes gràcies a les famílies de l'APIMA i a l'escola per sempre pensar amb nosaltres, i també a n'Elionor de sa piscina per fer el chocolate. Així de bé arribem a finals del primer trimestre i posam vacances de Nadal.

Desde l'escoleta, nins, nines i educadores vos desitjam unes Bones Festes i un Felix Any Nou

ANIVERSARIS

ALEX

MIQUEL

ALBERT

VICTORI

JAUME

DIANA

LLUCIA

GRETA

ONA

MARTA

AGNÈS

CEIP MONTAURA

I d'aquell setembre que a hores d'ara sembla que era ahir, ja només en queda el testimoni. Ara és temps de Nadal i d'activitats diverses i s'escola s'engalana i el dia a dia adopta aquest aire d'il·lusió i calidesa tan entranyable al que és difícil posar-hi paraules...cal viure-ho i compartir-ho! El que sí que podem fer però és en lloc de posar-hi mots, compartir-vos instantànies.

Una vegada més, volem agrair la col·laboració de l'Ajuntament de Mancor, l'AFA del CEIP Montaura i les famílies voluntàries que ens han ajudat a fer-ho possible.

Que gaudiu d'aquestes festes que ja són aquí i que comencem l'any amb les mateixes ganes de fer! Molts d'anys!

ASSOCIACIÓ ARRELS

Han estat 21 anys d'organització de la Fira de Mancor per part de les associacions culturals mancorines. Des de 2003, Arrels de la Vall i des de 2013, Arrels. 21 anys.

Alguns la recordaran com l'any de la tornada al nom originari "Fira de l'Esclata-sang i de la Muntanya", però el més sorprenent és la decisió presa per l'ajuntament d'organitzar la fira i deixar a un segon pla a Arrels.

De la història que començà dia 16 de gener de 2024 hi ha molt que contar i ho deixarem per un altre dia,...

Dins aquests onze mesos hi ha hagut moltes reunions associatives, mal de caps, opinions de tot tipus, decepció, impotència, ràbia, desmotivació, reunions amb l'ajuntament i finalment la fira.

De la Fira 2024, tal sols ens queden les actuacions fetes i el VIII Concurs de Fotografia de Bolets.

Per la part que ens toca, podem dir que hem estat correctíssims en la proposta, desenvolupament i finalització de feina encomanada i amb el canvi d'ubicació de l'exposició del concurs de fotografia l'hem millorat molt, sent l'any que més gent l'ha visitada, a més de ser l'any que més participació, i m'atreviria a dir que més qualitat, hi ha hagut.

Ens acompanyà el temps i això també és notícia, ja que ni fred ni vent ni pluja varen fer acte de presència i ens acompanyà un bon sol tots els dies. Gràcies al bon temps tinguérem molts de visitants gaudiren de la nostra fira.

Joan Torrens.

associació
contra el càncer
a Illes Balears

El passat 9 de novembre, la junta de l'aecc de Mancor organitzà la tradicional pamboliada amb l'objectiu de recaptar fons destinats a promoure iniciatives per a millorar la qualitat de vida del pacient amb malaltia oncològica i els seus familiars.

JUNTA LOCAL DE MANCOR

Moltes gràcies a tothom!

Més de 100 persones assistiren al sopar per col·laborar en aquesta causa solidària. Gràcies al seu donatiu i a l'aportació gratuïta de diversos productes per part de particulars i comerços el total recaptat va ser de 1.442 euros. També agrair a totes aquelles persones que sense ser membres de la junta sempre hi són per donar una mà. Igualment gràcies a l'ajuntament pel seu suport.

Durant aquest trimestre també s'ha participat en diferents activitats de voluntariat.

Concretament en aquesta imatge es mostra la col·laboració amb els pallassos a l'hospital d'Inca.

Per segon any consecutiu, gràcies a una aportació anònima l'aecc ha aconseguit 1.213 euros. En aquesta ocasió varen ser dos els "porquets" guardiola!

Un any més, membres de la junta i alguns comerços locals han contribuït amb la venda de 280 paperetes de loteria de Nadal. Moltes gràcies!

FELIÇ 2025!

Junta local de l'aecc de Mancor

CENTRE DE DIA

Com ja sabeu no ens agrada estar mai quiets i per això sempre tenim activitats programades de cap a cap de setmana.

Per començar el trimestre hem decorat bosses de tela que ens ha proporcionat Copies i han servit per enviar a València, concretament al Centre de Gent Gran d'Aldaia d'aquesta manera i gràcies a la recollida de material que va fer el poble de Mancor vàrem poder aportar el nostre granet d'arena.

Com no podia ser d'altre manera arriba el novembre i amb ell el poble de Mancor celebra la Fira dels Esclata-sangs, nosaltres hem col·laborat fent manualitats amb pasta de paper perquè les xeremies tenguessin un record de la fira i després per decorar

distints racons del poble hem tornat a treure els bolets gegants i hem fet un cartell de benvinguda amb material reciclat.

També dins el mes de novembre vàrem poder gaudir del concert de Santa Cecília que va organitzar l'escola CEIP MONTAURA, als quals volem agrair que sempre ens tinguin presents amb les seves activitats i així poder gaudir tots junts d'activitats intergeneracionals.

Degut a la nova incorporació d'usuaris del centre hem tengut el privilegi de descobrir nous jocs que es jugaven antigament i gràcies al bon estat físic que mantenen els usuaris actualment hem pogut tornar a fer ballar les baldufes, i com podreu observar a les fotografies n'hi ha que tenen molt d'estil.

Respecte a la decoració del centre, la qual duim endavant per a orientar en temps i espai als usuaris hem fet la decoració de Nadal.

Dins la decoració de Nadal hem realitzat el Betlem que heu pogut observar a la recepció de l'Ajuntament durant totes les festes, hem fet manualitats per decorar l'arbre que presidia la plaça, hem fet torrons, bombons casolans i postals de Nadal, les quals ens han servit per poder felicitar les festes a totes les famílies, al personal del centre sanitari, al batle i conjuntament a tots els mancorins.

Com no podia faltar i ja consta com una tradició, dia 16 de Desembre vàrem celebrar el dinar de Nadal amb tots els usuaris del centre i els usuaris del SAD.

Especialment, aquest trimestre volem agrair al Pare Viçens les visites que ens ha fet al centre i a les Dones Solidàries de Mancor,

Finalment i sense estirar més l'escrit la família del Centre de Dia volem aprofitar per desitjar-vos un bon any i demanar-vos que no deixeu d'aplaudir i gaudir de les activitats i tallers que duim endavant, ja que per nosaltres són un entreteniment, però estam molt agraïts que el poble de Mancor ens al·legui amb bones paraules i bons fets.

Parròquia de Sant Joan Baptista de Mancor de la Vall

Nadal de Mancor de la Vall

El Nadal arriba a Mancor de la Vall. El nostre temple parroquial s'engalana per a celebrar-ho: Jesús neix enmig de nosaltres. La cova monumental, feta de tions d'olivera (sempre m'ha impressionat!) ja està preparada, gràcies als bons oficis de Macià i en Xisco. Les neules es despengen des de les voltes de l'església... flors i cossiols, i un pi que fa d'arbre de Nadal....

Comencen les Matines. Celebra Mn. Danilo de Urzeda, prevere de Mallorca que està estudiant a Roma, i que durant el temps de les seves vacances dona una mà a les nostres parròquies. El sermoner d'enguany, n'Adrià Mateu Reus, ens pregona la Bona Nova d'aquesta nit. La Sibil·la, amb el seu cant que s'enfila per les voltes del temple i que a tots ens impressiona (enguany la canta na Marga Rotger) ens diu que serem jutjats... sí, jutjats, però per un judici ple de misericòrdia (cf. Jm 2,13) per aquells que ens sabem estimats per Déu (cf. Rm 8,28)... "el jorn del judici "parrà" (es veurà, es revelarà) qui realment haurà fet el servici d'estimar als germans!

L'àngel, interpretat per na Claudia Montes Llompart, anuncia als nombrosos pastorets i pastoretetes que ens ha nascut el salvador, i ells corren a la cova de Betlem, on troben Sant Josep (Joan Miquel Martorell) amb Maria (Margalida Aloy), que els deixen contemplar l'infant Jesús (Toni Jaume).

Després continua l'eucaristia. La nostra coral ennobleix la litúrgia amb la bellesa dels cants. Aquest Jesús representat pels nins, és fa presència real a la missa. No debades, al primer betlem que va fer Sant Francesc, al petit poblet de Greccio l'any 1223 el pessebre estava a l'altar, i de nin Jesús no n'hi havia d'altre que el pa transsubstanciat en el Cos de Crist...

Ja no és ni Betlem ni Greccio, sinó un altre poblet, també de muntanya, on neix el Senyor de l'Univers... al nostre mateix poble de Mancor de la Vall... quina joia tan gran!

Un concert singular

El dia 3 de gener tingué lloc, a l'església de Mancor, el concert "La Unitat Pastoral canta al Nadal". És un concert que cada any es fa a una de les parròquies que conformen la Unitat de Pastoral, en el qual canten diversos cors i grups parroquials de les nostres comunitats. Varen esser ...Com a representació del Mancor, la nostra coral parroquial va cantar el "cant de l'Àngel", una peça composta a Lluc, i en el qual s'introdueixen les xeremies, donant-li un aire ben popular. L'altre peça va esser "Cançó de bressol".

Va acabar el concert amb l'Adeste Fideles com a cant comú. Finalment l'Ajuntament va convidar tothom a una xocolatada.

Vicenç Miró Morey, vicari de Mancor

CE. MONTAURA

Diumenge 8 de desembre el Club Esportiu Montaura va presentar les plantilles de la temporada 2024/25 en el camp de Turixant davant de la seva afició i va acabar amb un dinar de germanor de fideuà. Vos deixam les imatges de la presentació. Molts d'èxits i encerts en aquesta temporada.

EL RACÓ INFÚS

Magraner i magrana. El *magraner* – *Punica granatum* - és un arbre de la família Lythraceae, què el seu fruit és la *magrana*. El nom genèric del magraner *Punica* procedeix del llatí *Pūnicum* i fa referència als fenicis (als púnics) actius impulsors del seu cultiu; mentre que *granatum*, significa “amb molts de grans”. A l’Antiga Roma s’anomenava al magraner com *punicum arbor* (arbre púnic) i al fruit *malum granatum* (poma amb molts de grans o ple de grans) o *punicum malum* (poma púnica). Plini el Vell, en el segle I dC. la descriu en el llibre anomenat *Naturalis historia* i, quan localitza el seu cultiu, comenta que “a Àfrica, entorn a Cartago, existeix la poma púnica que algú anomena *granatum*”. També Carlos Linneo, en el segle XVIII, descriu el magraner i la magrana que publicà al conjunt de llibres del catàleg *Species Plantarum* 1:472.1753.

Aquest arbre és originari de la regió que abraça des de l’Iran fins el nord de la carena muntanyosa de l’Himàlaia a l’Índia, des d’on es va estendre el seu cultiu a tota la Mediterrània, des de l’antiguitat, inclosa Armènia. La seva introducció Sud-Amèrica, a Mèxic i a Austràlia, es provocada pels expedicionaris espanyols, portuguesos i anglesos. A ambdós continents és cultiva, sobre tot, a les àrees subtropicals perquè s’adapta a qualsevol tipus de sòl, essent molt tolerant amb la sequedat i les baixes temperatures (mentre no baixin de 0°C) i gelades moderades (fins a -12°C). Als països de l’entorn de la Mediterrània, tan a Europa com a Àfrica així com a les illes Canàries, és subespontània donant un fruit que anomenam “*magranes agres*”.

Els àrabs el varen introduir aquest arbre a Europa a través d’Andalusia, on varen estendre el seu cultiu fins el punt de donar el topònim a una ciutat: Granada. Perquè era el lloc on el seu cultiu, en aquells moments, era més intensiu i extensiu. Granada és el nom de l’antiga capital del regne Nassarita, que actualment és província i ciutat de la comunitat autònoma d’Andalusia. Des de 1492, una magrana forma part de l’escut del Regne d’Espanya.

Del magraner, des de l’Iran fins a la Índia, el seu fruit era molt valorat, sobre tot, a les zones desèrtiques, ja que no sofria la deshidratació pròpia d’aquestes zones per mor de la seva pell gruixada i coriàcia, circumstància que les caravanes del desert aprofitaven per transportar-la a grans distàncies, conservant tota la seva qualitat. Es conegut que, ja fa al manco 5.000 anys, el cultiu del magraner s’estenia per Àsia occidental i el nord d’Àfrica; i eren presents en el jardins de Semiramis; palaus i jardins de Nabucodonosor o al temple del déu Marduk a Babilònia. Els egipcis esculpiren magranes en els baixos-relleus dels seus monuments.

La magrana és un dels símbols del *Rosh Hashaná* (Any Nou jueu). Es tradicional el consum de magranes per celebrar aquesta festivitat. També en el món jueu es admès el fet de què per la gran quantitat de grans que conté, considerats incontables, simbolitza els 613 dels *mitzvot* (versets) de la *Torà* hebraica.

La seva simbologia, per la seva fructificació i la seva fecunditat, es vista pel cristianisme des d’un caire més espiritual. Aquesta religió assimila la gran quantitat de grans què disposa, als innombrables efectes de les perfeccions divines. És present a molts de motius religiosos, especialment a les vestidures dels capellans per a les funcions religioses. Sandro Botticelli i Leonardo da Vinci utilitzen el tema del magraner o de la magrana a les seves pintures; és un exemple el quadre de la Verge de la Magrana de Botticelli. A altres pintures Jesús manté dins la seva mà un magrana, com a símbol precursor de la seva passió i resurrecció. No obstant en mans de la Verge Maria representa la castedat. El color del suc de la magrana, semblant a la sang, dins la iconografia cristiana, es convertirà, també, en símbol del martiri.

A les Illes Balears el magraner és present a les illes de Mallorca, d’Eivissa i de Formentera. A Mallorca dins els horts, vora les cases pageses o pairals, i a Eivissa i Formentera just davant la casa, com a símbol de prosperitat, riquesa i fecunditat. A Mallorca s’elabora, el mes de novembre, amb les magranes agres una preparació que anomenam *Salsa de Magrana*, què s’empra per acompanyar a la porcella rostida el dia de Nadal, creant un fort contrast de gust agre-dolç. A les Pitiuses mai manca un magraner a les cases pageses, què l’utilitzen per a menjar fresca o en ensalades, donant un punt de varietat i de color.

La magrana té dues aplicacions principals: a la medicina i a la cuina. Com a *medicinal* forma part de les anomenades "súper-fruïtes" pels composts químics d'acció positiva de què disposa, sobre tot antioxidants; també potassi, calci, magnesi i vitamina C. A la rel abunden els tanins, les sals minerals i, en menor quantitat, diversos alcaloides com les pel·letierines. La pell de les magranes també té una gran riquesa en tanins. Els grans contenen, a més de tot el que hem anomenat, àcid màlic, per això són refrescants i vitamínics i actuen com a protectors de la mucosa (demulcents). Fent gargarismes o caragolins, alleugera la tossina persistent produïda per faringitis, amigdalitis o laringitis, però per això s'ha de fer una infusió amb la pell de la magrana. Té lleugeres propietats diürètiques i antihipertensives. La pell de les arrels, del tronc i de les branques destaquen pel seu poder astringent, antidiarreic i antihemorràgic, i s'empra, tradicionalment, en diarrees d'estiu i en us extern per ferides superficials, ferides de la boca i genives sagnants. Si bé, l'aplicació medicinal més utilitzada de la magrana, és com a recurs natural per tractar els paràsits intestinals: els oxiürs o els ascàrids, i, sobre tot, la tenia o solitària. Per acabar, convé tenir en compte que per mor de la seva fibra, majoritàriament insoluble, les magranes estan especialment contraindicades per a les persones que pateixen divertícles o irritacions còliques, encara que són molt beneficioses per a les persones que són propenses als estrenyiments i al trànsit intestinal lent.

Les aplicacions a la *cuina* són nombroses. En general, arreu del Món, la magrana es menja fresca, gra a gra, llevant la pell i les làmines amargues (testanes) que separen les cel·les (lòculs) on es troben els grans. Es pot utilitzar per fer gelats, begudes, xarops de granadina i com ingredient de diversos plats cuinats i ensalades.

Al continent asiàtic. La cuina libanesa, empra el suc de la varietat naturalitzada (*magranes agres*), que és més àcida, per fer un xarop anomenat *Dibs al'ruman*, i que s'empra dins nombrosos plats salats per què les doni un toc d'acidesa i dolçor, tal com el *Mutabbal*, albergínies escalivades amb crema de sèsam o ajonjolí i un rajolí del suc de magrana agre. Puré d'albergínia escalivada amb all (*Baba ganush*) o com a acompanyament a la pizza libanesa (*Lahm d'ajin*). També a la cuina de Panyab, al nord de la Índia, assequen els grans al sol i els utilitzen per especiar els plats vegetarians, aportant un gust agre-dolç. La cuina iraniana també li reserva un lloc important. La cuina coreana, utilitza la magrana per fer un te: el Söngnyuch'a, on els grans són presents dins la infusió i es mengen al mateix temps que el líquid és begut.

Mentre que a Amèrica, concretament a Mèxic és emprada en el plat "*Chiles en nogada*" on el color dels grans vermells de la magrana amb el color verd dels pebres farcits i una salsa de nous – que és blanca –, resulta un plat amb colors contrastats i que coincideixen amb els colors de la bandera d'aquell país. A l'occident de Mèxic (estats de Colima, Jalisco i Michoacán) es prepara una beguda alcohòlica a base de magrana, tequila o mescal, sucre, cacauets, nous i, qualche vegada, poma, que l'anomenen "*Ponche de granada*", molt freqüent a les festes populars.

El magraner s'ha de sembrar on rebi molt de sol i a un lloc ben airejat. Convé sembrar-lo a finals de primavera per evitar les gelades endarrerides ja que és molt sensible al fred quan és tendra. No és exigent amb el terreny, però li agrada el sòl que és més profund i, així, les seves arrels, bastant invasives, es desenvolupen millor. Aguanta la sequera encara que millor no deixar que la terra del seu entorn quedi totalment eixuta. Només fructifica si es troba a l'exterior, perquè són els insectes el encarregats de la pol·linització.

Fins la pròxima. Domingo Lluï

Cuina sana

Sense greix

Formatge tendre amb fruites.

Uns postres ben nutritius

Preparació: 20 minuts

Cocció: 20 minuts

Comensals: 4

Ingredients:

350 gr. de formatge tendre o brossat
4 melicotons madurs o 8 trossos de melicotó en conserva
1 magrana
6 cullerades de sucre i/o l'almívar dels melicotons en conserva
Nata líquida
Un tassó d'aigua

Elaboració:

1. Pelam els melicotons i els xapau en trossos grossos que els disposau dins una casseroleta petita, on hi polsejau quatre cullerades de sucre. Deixau-los reposar un mínim de 10 minuts.
Després dels 10 minuts, li posau el tassó d'aigua i el posau al foc lent fins que la fruita sigui un poc tova. Haurà fet també un almívar. Deixau refredar.
2. L'operació anterior es pot substituir per melicotó en conserva d'almívar. Tallant el melicotons en dues o tres parts. Reservau l'almívar.
3. Adobau la magrana, els grans han de quedar nets
4. Mesclau el formatge amb la nata i dues cullerades de sucre, fins a formar una crema.
5. Repatiu la crema dins les copes que emprareu per servir. Agregam els melicotons i a damunt els grans de la magrana. Disposau en el frigorífic fins el moment de servir.
6. En el moment de servir podeu pintar o repartir una part de l'almívar per damunt la fruita, que resultarà més agradable a la vista i al paladar.

Bon profit!!!

PER RECORDAR – SA DEVESA DE CAS MIET -

Un dia que anava a caminar, al veure aquesta caseta antiga i el carro, vaig fer la fotografia, que segurament ja en queden poques, i la devien emprar per guardar les eines del camp, carro, el mul, També hi havia una era que servia per batre i recollir la producció de la sembra que havien feta. Tampoc puc saber si algun vespre d'estiu i molta calor hi quedessin a dormir, ben a prop tenien l'aigua d'un pou que durant tot l'any no deixava de rajar.

Fotografies i comentaris: Gabriel Pocoví Pou, Pastora